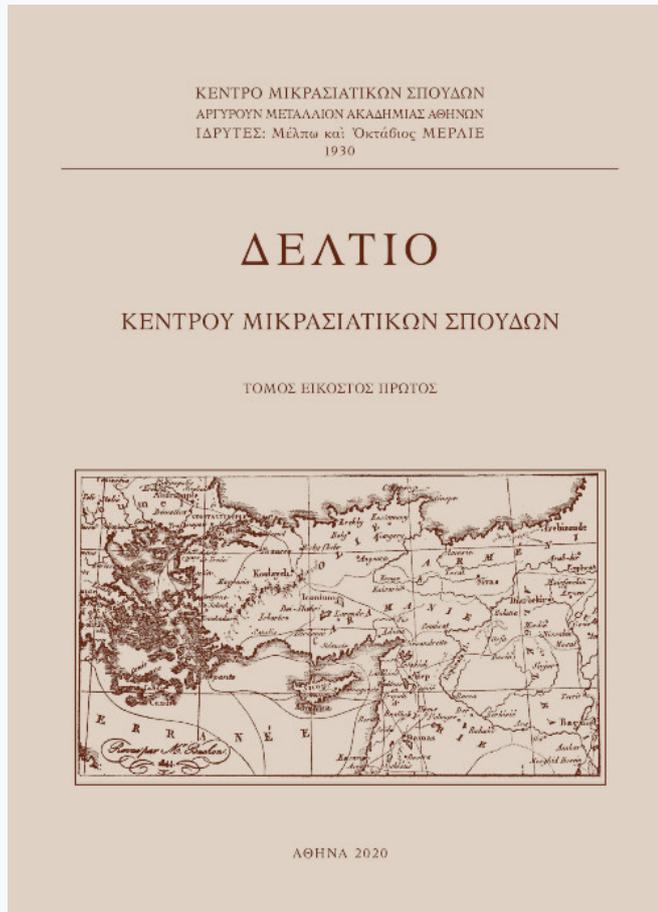


Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 21 (2020)



Έκθεση Πεπραγμένων Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών 2013-2019

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Σταύρος Θ. Ανεστίδης,
Μάρκος Φ. Δραγούμης

doi: [10.12681/deltiokms.26649](https://doi.org/10.12681/deltiokms.26649)

Copyright © 2021, Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Σταύρος Θ.
Ανεστίδης, Μάρκος Φ. Δραγούμης



Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κιτρομηλίδης Π. Μ., Ανεστίδης Σ. Θ., & Δραγούμης Μ. Φ. (2021). Έκθεση Πεπραγμένων Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών 2013-2019. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 21, 233–312.

<https://doi.org/10.12681/deltiokms.26649>

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
2013-2019**

Προλογικά

Η έκθεση που ακολουθεί παρουσιάζει σε αδρές γραμμές το έργο που επιτέλεσε το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων του, κατά την επταετία 2013-2019. Κατά την εν λόγω περίοδο το Κέντρο συνέχισε τις δραστηριότητές του, εξυπηρετώντας το κοινό των αναγνωστών του και διεκπεραιώνοντας τα εκδοτικά και τα ερευνητικά του προγράμματα, αντιμετωπίζοντας συγχρόνως τις επιπτώσεις της αρνητικής οικονομικής συγκυρίας στη χώρα μας. Η δεσμοδετημένη τακτική επιχορήγηση, την οποία οφείλει στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών το Υπουργείο Πολιτισμού περικόπηκε με αριθμητική πρόοδο για να μειωθεί σε ποσό απολύτως δυσανάλογο ως προς τις απαιτήσεις της λειτουργίας του Ιδρύματος. Παρ' όλα αυτά οι συνθήκες ομαλής λειτουργίας του Κέντρου εξασφαλίστηκαν χάρη στις δωρεές του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη, του Ιδρύματος Ν. Demos του Σικάγου, του Ιδρύματος «Αιγέας», άλλων δωρητών, καθώς και χάρη στη χρηματοδότηση που προήλθε από την εκπόνηση τριετούς επιστημονικού και εκδοτικού προγράμματος το οποίο εξασφαλίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και τους Εθνικούς Πόρους. Είμαστε πάντως αποφασισμένοι να συνεχίσουμε να υπηρετούμε την ιστορική αποστολή του Κέντρου, προσδοκώντας ότι και το ελληνικό δημόσιο, όπως και ο ιδιωτικός τομέας, θα αναλάβουν τις ευθύνες οι οποίες τους αναλογούν.

Ι. Διοικητικό Συμβούλιο

Φορέας της νομικής προσωπικότητας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και ανάδοχος του πνευματικού κληροδοτήματος των ιδρυτών Μέλπωσ και Οκτάβιου Μερλιέ είναι το δωδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο του ιδρύματος, στο οποίο απόκειται όλες οι αρμοδιότητες σε σχέση με τη λήψη των αποφάσεων που αφορούν τη λειτουργία και τον προγραμματισμό του Κέντρου. Το

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών ευτύχησε, κατά την εξηκονταετή περίοδο που μεσολάβησε από της νομικής συστάσεώς του ως Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου το 1960, να συγκαταριθμήσει μεταξύ των μελών του συμβουλίου του κορυφαίες προσωπικότητες του πνευματικού, επιστημονικού και κοινωνικού βίου, αλλά και της δημόσιας ζωής του τόπου. Η παρουσία τους προσέδωσε βαρύτητα στη νομική προσωπικότητα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και αποτέλεσε εγγύηση για την επιβίωση του ιδρύματος συχνά εν μέσω αντίξων συνθηκών. Μεγίστης σημασίας για τη διασφάλιση της εγκυρότητας του επιστημονικού έργου του Κέντρου υπήρξε η συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο των κατά τεκμήριον απολύτως αρμοδίων ειδικών που διαθέτει ο ακαδημαϊκός κόσμος της χώρας, οι οποίοι αποτελούν προσωπικότητες διεθνούς κύρους και ακτινοβολίας. Στην παρουσία τους και την επιστημονική τους καθοδήγηση οφείλεται το αξιοζήλευτο επίπεδο του επιστημονικού έργου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών που αναγνωρίζεται και λειτουργεί με εγκυρότητα στον διεθνή επιστημονικό διάλογο.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ανανεώθηκε και συγκροτήθηκε σε σώμα για την τριετία 2013-2015, ως εξής:

Επίτιμος Πρόεδρος:	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Πρόεδρος:	Γεώργιος Δαυίδ
Αντιπρόεδροι:	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας, Κώστας Κριμπάς
Γενικός Γραμματέας:	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας:	Μάρκος Φ. Δραγούμης
Σύμβουλοι:	Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη
	Εβίτα Τάκη Αράπογλου
	Θάνος Βερέμης
	Λούλα Ερρίκου Κερτσικώφ
	Αθανάσιος Μαρτίνος
	Εμμανουήλ Ρούκουνας
	Μιλτιάδης Χατζόπουλος

Ο επίτιμος πρόεδρος, ακαδημαϊκός Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου, ο οποίος υπηρέτησε το ίδρυμα επί μακρόν ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου (από το 1979) και επόπτης της επιστημονικής λειτουργίας του Κέντρου και εν συνεχεία ως πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου (1990-2009), απεβίωσε στις 16 Αυγούστου 2014. Εις μνήμην του αφιερώθηκε ο ΙΘ΄ τόμος του *Δελτίου Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* (2015). Στο αφιέρωμα εκτίθενται λεπτομερώς τα στοιχεία της ανεκτίμητης συμβολής του αιμνήστου ακαδημαϊκού στο έργο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Στη συνεδρίαση της 16ης Μαρτίου 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο έκανε αποδεκτή την παραίτηση του ακαδημαϊκού Εμμανουήλ Ρούκουνα, ο οποίος ζήτησε να αποχωρήσει από το σώμα για λόγους υγείας. Το Συμβούλιο εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του προς τον ακαδημαϊκό, επισημαίνοντας ότι η μακρόχρονη παρουσία του καθώς και η αξία των συμβουλών του στα διάφορα ζητήματα που απασχόλησαν το Κέντρο αφήνουν ένα πολύτιμο κεκτημένο για το Συμβούλιο και το ίδρυμα. Η θέση του παραιτηθέντος ακαδημαϊκού Εμμ. Ρούκουνα, πληρώθηκε με εκλογή του ακαδημαϊκού Μιχαήλ Σταθοπούλου.

Στις 26 Μαΐου 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο υπέστη δεινό πλήγμα με την εκδημία του αντιπρόεδρου του, ομότιμου καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Βασιλείου Βλ. Σφυρόερα, κορυφαίου ιστορικού του νεότερου ελληνισμού. Ο καθηγητής Β. Σφυρόερας, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από το 1980, υπηρέτησε το ίδρυμα ως αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου από το 1983 και ως πρόεδρος της Συντακτικής Επιτροπής του *Δελτίου Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* από τις 21 Ιανουαρίου 1980. Συνέβαλε αποφασιστικά στην επιτέλεση της επιστημονικής και της εθνικής αποστολής του ιδρύματος. Εις μνήμην του αφιερώθηκε ο 20ός τόμος του *Δελτίου Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*.

Οι προαναφερθείσες μεταβολές αποστέρησαν το Διοικητικό Συμβούλιο και το ίδρυμα γενικότερα από τις υπηρεσίες δύο σημαντικών μελών του, τα οποία το Κέντρο ευγνωμονεί για τη μεγάλη προσφορά τους στην πραγματοποίηση της αποστολής του.

Στις 26 Ιουνίου 2015, σε πλήρωση της κενής θέσεως του αντιπρόεδρου του Διοικητικού Συμβουλίου εξελέγη κυρία Εβίτα Τάκη Αράπογλου, μέλος του Συμβουλίου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών από τις 12 Δεκεμβρίου 2005.

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 σε πλήρωση της κενής θέσεως ύστερα από την εκδημία του Βασιλείου Σφυρόερα εξελέγη ως νέο μέλος του Συμβουλίου ο δρ Κώστας Σταματόπουλος.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ανανεώθηκε και συγκροτήθηκε σε σώμα για την τριετία 2016-2018, ως εξής:

Πρόεδρος:	Γεώργιος Δαβίδ
Αντιπρόεδροι:	Κώστας Κριμπάς Εβίτα Τάκη Αράπογλου
Γενικός Γραμματέας:	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας:	Μάρκος Φ. Δραγούμης
Σύμβουλοι:	Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη Θάνος Βερέμης Λούλα Ερρίκου Κερτσικώφ Αθανάσιος Μαρτίνος Μιχαήλ Β. Σταδόπουλος Κώστας Σταματόπουλος Μιλτιάδης Χατζόπουλος

Στις 14 Δεκεμβρίου 2018 εξελέγη ως νέο μέλος του Συμβουλίου ο κύριος Κωνσταντίνος Αποστολίδης εις αντικατάσταση του αποσυρθέντος καθηγητού Θάνου Βερέμη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ανανεώνεται και συγκροτείται σε σώμα για την τριετία 2019-2021, ως εξής:

Πρόεδρος:	Γεώργιος Δαβίδ
Αντιπρόεδροι:	Κώστας Κριμπάς Εβίτα Τάκη Αράπογλου
Γενικός Γραμματέας:	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας:	Μάρκος Φ. Δραγούμης
Σύμβουλοι:	Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη Κώστας Αποστολίδης Λούλα Ερρίκου Κερτσικώφ Αθανάσιος Μαρτίνος Κώστας Σταματόπουλος Μιχαήλ Β. Σταδόπουλος Μιλτιάδης Χατζόπουλος

2. Μεταβολές προσωπικού 2013-2019

1. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, διευθυντής, 1980-1994. Εξακολούθησε να ασκεί τη διεύθυνση ως γενικός γραμματεύς του Διοικητικού Συμβουλίου κατά την περίοδο 1995-2016. Επανήλθε στην από μακρού κενή θέση του διευθυντή την 1η Σεπτεμβρίου 2016, κατόπιν της συνταξιοδότησής του από το Πανεπιστήμιο Αθηνών.
2. Μάρκος Φ. Δραγούμης, προϊστάμενος Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου από το 1960.
3. Σταύρος Θ. Ανεστίδης, υποδιευθυντής από τις 31 Ιανουαρίου 2002.

Ερευνητές

1. Δημήτρης Καμούζης, ερευνητής, από 15 Ιανουαρίου 2010.
2. Ιωάννης Κυριακαντωνάκης, ερευνητής, 2.1.2014 - 2.1.2016.

Υπόλοιπο προσωπικό

1. Βαρβάρα Ψυχούλα-Κοντογιάννη, βιβλιοθηκάριος, από 15 Οκτωβρίου 1997.
2. Δημήτριος Πολίτης, βιβλιοθηκονόμος, 1.4.2001 - 6.9.2016. Αποχώρησε λόγω διορισμού στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.
3. Μαρία Μουγκαράκη, γραμματέας, από 6.9.2007.
4. Φίλιππος Γούτης, λογιστής, από 1.4.2012
5. Αικατερίνη Δημητράκη, καθαρίστρια, από 1.3.2003.

3. Εκδόσεις

Σε ό,τι αφορά την εκδοτική δραστηριότητα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, πρωταρχικό μέλημα υπήρξε η τακτική έκδοση του *Δελτίου Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, που αποτελεί τον καδρέφτη της ερευνητικής προσπάθειας του Κέντρου. Κατά το διάστημα 2013-2019, είδαν το φως της δημοσιότητας τρεις ογκώδεις τόμοι του περιοδικού, που περιλαμβάνουν πορίσματα του ερευνητικού έργου του Κέντρου αλλά και εργασίες ενός συνεχώς διεκπεραιούμενου κύκλου εξωτερικών συνεργατών από την ελληνική και τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα.

Το έτος 2017 το *Δελτίο* εξέδωσε τον εικοστό τόμο του. Οι είκοσι τόμοι του *Δελτίου* καταγράφουν την προσπάθεια του Κέντρου να επιτελέσει το έργο του με στόχο τον εμπλουτισμό του κεκτημένου των γνώσεων για την ιστορική πορεία και τον πολιτισμό τού ελληνισμού στη Μικρασιατική χερσόνησο, με ιδιαίτερη έμφαση στη θεματολογία των Νεότερων χρόνων, χωρίς να αγνοείται και η σημασία των προγενεστέρων περιόδων. Η προσπάθεια αυτή αποτυπώνεται στις 7.024 σελίδες των είκοσι τόμων του *Δελτίου* καθώς και

στα ονόματα των συγγραφέων μεταξύ των όποιων συμπεριλαμβάνονται εκτός από κορυφαίοι Έλληνες επιστήμονες, και αλλοδαποί επιστήμονες μέτοχοι της ημετέρας παιδείσεως.

Επίσης, με την έκδοση και του πέμπτου τόμου της *Εξόδου* συμπληρώθηκε ο κύκλος της ανασκόπησης και αποτύπωσης μιας πλήρους εθνογραφίας του Μικρασιατικού ελληνισμού διά της δημοσιεύσεως των μαρτυριών της *Εξόδου*. Η επισκόπηση εγκαινιάστηκε με αφετηρία την άμεση ασιατική ενδοχώρα της Κωνσταντινουπόλεως, τη Βιδυνία, και απέληξε με την εθνογραφική περιήγηση στην Παφλαγονία, στα ανατολικά όρια της Βιδυνίας, με την οποία από πολλές απόψεις η δυτική Παφλαγονία αλληλεπικαλύπτεται. Έτσι ολοκληρώθηκε σε 2.821 σελίδες η περιήγηση και η αποτύπωση, με όλες τις διαθέσιμες λεπτομέρειες, της εθνογραφίας της ελληνορθόδοξης παρουσίας στη Μικρά Ασία, όπως αυτή καταγράφηκε με την έρευνα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Αναλυτικότερα οι εκδόσεις του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών κατά την περίοδο 2013-2019 είναι οι εξής:

A. Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (ΔΚΜΣ)

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ΙΗ' (2014), σσ. 344, επιστημονική επιμέλεια Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης.

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ΙΘ' (2015), σσ. 456, επιστημονική επιμέλεια Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης.

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών Κ' (2017), σσ. 303, επιστημονική επιμέλεια Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης.

B. Η Έξοδος

Η Έξοδος, τ. Γ': *Μαρτυρίες από τις επαρχίες του Μεσόγειου Πόντου*, πρόλογος - επιστημονική εποπτεία Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, εκδοτική ομάδα: Σταύρος Θ. Ανεστίδης, Μαρία Α. Γαβρίλη, Βερονίκη Δαλακούρα, Ματούλα Κουρουπού, Ελευθερία Κυφονίδου, Μαργαρίτα Πουτουρίδου, Μιράντα Τερζοπούλου, Χορηγία Κοινοφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, 2013, σσ. 693 + εικ. + χάρτης.

Κρίσεις:

Θανάσης Βασιλείου, «Η Έξοδος του Πόντου μέσα από μαρτυρίες», εφ. *Η Καθημερινή* (Τέχνες και Γράμματα), 8 Δεκεμβρίου 2013.

Παρουσίαση:

Στις 24 Σεπτεμβρίου 2017, στο Δημοτικό Ωδείο, στη Δράμα, υπό την αιγίδα του Δήμου Δράμας και Ποντιακών Σωματείων Δράμας.

Η Έξοδος, τ. Δ': *Μαρτυρίες από τον Ανατολικό Παράλιο Πόντο*, πρόλογος - επιστημονική εποπτεία Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, ιστορική εισαγωγή Οδυσσέας Λαμφίδης, εκδοτική ομάδα: Σταύρος Θ. Ανεστίδης, Μαρία Α. Γαβρίλη, Βερονίκη Δαλακούρα, Ματούλα Κουρουπού, Ελευθερία Κυφωνίδου, Μαργαρίτα Πουτουρίδου, Μιράντα Τερζοπούλου, Με την ευγενική υποστήριξη The A. G. Leventis Foundation, 2015, σσ. 551 + εικ. + 1 χάρτης.

Κρίσεις:

Άρτεμις Ξανθοπούλου-Κυριακού, *Ελληνικά* 2,66 (2016), σσ. 173-180.

Βασίλης Μηνακάκης, «Η Έξοδος του ποντιακού ελληνισμού», εφ. *Η Καθημερινή* (Τέχνες και Γράμματα), 10 Απριλίου 2016.

Μ. Hulot, «Η μνημειώδης Έξοδος του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών», *Lifo*, 13 Δεκεμβρίου 2016.

Παρουσιάσεις:

Στις 6 Ιουνίου 2016, στην Αίθουσα Διαλέξεων της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, υπό την αιγίδα της Μέριμνας Ποντίων Κυριών Θεσσαλονίκης.

Στις 24 Σεπτεμβρίου 2017, στο Δημοτικό Ωδείο στη Δράμα, υπό την αιγίδα του Δήμου Δράμας και Ποντιακών Σωματείων Δράμας.

Η Έξοδος, τ. Ε': *Μαρτυρίες από τον Δυτικό Παράλιο Πόντο και την Παφλαγονία*, πρόλογος - επιστημονική εποπτεία Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, εκδοτική ομάδα: Σταύρος Θ. Ανεστίδης, Μαρία Α. Γαβρίλη, Βερονίκη Δαλακούρα, Ματούλα Κουρουπού, Με την ευγενική υποστήριξη The A. G. Leventis Foundation, 2016, σσ. 674 + εικ. + χάρτης.

Κρίσεις:

Δημήτρης Αλεξάκης, «Σκορπίσαμε σαν τα πουλιά ξεριζωμένοι», εφ. *Η Καθημερινή* (Τέχνες και Γράμματα), 25 Μαρτίου 2017.

Παρουσιάσεις:

Στις 12 Μαΐου 2017, στο Περίπτερο Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού της 14ης Διεθνούς Εκθέσεως Βιβλίου Θεσσαλονίκης, με ομιλητές τους: Πασχάλη Κιτρομηλίδη, Αρτέμιδα Ξανθοπούλου-Κυριακού και Γεώργιο Κεχαγιόγλου.

Στις 24 Σεπτεμβρίου 2017, στο Δημοτικό Ωδείο στη Δράμα, υπό την αιγίδα του Δήμου Δράμας και Ποντιακών Σωματείων Δράμας.

Γ. Καππαδοκία

Νέα τουρκική μετάφραση του οδοιπορικού του Γ. Σεφέρη, *Τρεις μέρες στα μοναστήρια της Καππαδοκίας*, η οποία πραγματοποιήθηκε από το Εκδοτικό Ίδρυμα της Τράπεζας Yarı ve Kredi. Η έκδοση περιλαμβάνει πρωτότυπη φωτογράφιση του οδοιπορικού με οδηγό την αρχική έκδοση

Yorgo Seferis, *Karadokya Kaya Kiliselerinde Üç Gün*, μτφρ. Samih Rifat, 5η έκδοση, Κωνσταντινούπολη 2018, σσ. 90 + εικονογράφηση.

Δ. Ανατυπώσεις

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών 9 (1992): Μικρασιατική Καταστροφή και ελληνική κοινωνία, πρόλ.-επιμ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, ανατύπωση από την εφ. *Τα Νέα*, 2019, σσ. 174.

Χαράλαμπος Πληξιώτης, *Αναμνήσεις του μετώπου 1920-1921. Μικρά Ασία - Θράκη*, μέρος Α΄, εισ.-επιμ. Ματούλα Ρίζου-Κουρουπού, ανατύπωση από την εφ. *Τα Νέα*, 2019, σσ. 138.

Χαράλαμπος Πληξιώτης, *Αναμνήσεις του μετώπου 1920-1921. Μικρά Ασία - Θράκη*, μέρος Β΄, εισ.-επιμ. Ματούλα Ρίζου-Κουρουπού, ανατύπωση από την εφ. *Τα Νέα*, 2019, σσ. 167.

4. Βιβλιοθήκη – Αρχείο

Α. Βιβλιοθήκη

Τη χρονική περίοδο 2013-2019 δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην καταγραφή, θεματική ευρετηρίαση και ταξινόμηση των συλλογών της Βιβλιοθήκης με σκοπό τη διευκόλυνση των ερευνητικών αναζητήσεων, είτε στον χώρο της βιβλιοθήκης, είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας αλλά και μέσω του Συστήματος Διαδανεισμού του Εθνικού Συλλογικού Καταλόγου Επιστημονικών Περιοδικών του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης στο οποίο ανήκει και η βιβλιοθήκη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Επίσης, πραγματοποιήθηκε η εκ νέου απογραφή των συλλογών της Βιβλιοθήκης, για την πληρέστερη καταλογογράφηση και ταξινόμηση, καθώς και επανέλεγχος των Κωδίκων των μικρασιατικών κοινοτήτων και ενοριών που έχουν κατατεθεί στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών από τους πρόσφυγες πρώτης και δεύτερης γενιάς.

Κατά τη χρονική αυτή περίοδο, εξασφαλίστηκε η πρώτη συμμετοχή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών στο 18ο Παζάρι Βιβλίου 2014 (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2014, Πλατεία Κοτζιά). Στη διοργάνωση αυτή διατέθηκαν τίτλοι βιβλίων και CDs, που έχουν εκδοθεί από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, από το 2007 και προγενέστερα. Ακολούθησε η συμμετοχή στο 20ό και το 21ο Παζάρι Βιβλίου το 2016 και το 2017, αντίστοιχα. Η Βιβλιοθήκη

συνέβαλε επίσης στη διοργάνωση δύο σχολικών εκδόσεων με θέμα *1922: Ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας. Έκθεση με βάση τις συλλογές του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*. Η πρώτη πραγματοποιήθηκε στο Θέατρο του Κολλεγίου Αθηνών (11-27 Απριλίου 2013) και η δεύτερη στο Μποδοσάκειο Δημοτικό Σχολείο του Κολλεγίου Αθηνών (14 Μαΐου 2013 έως το τέλος της σχολικής χρονιάς).

Η Βιβλιοθήκη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών συμμετείχε επίσης στη δράση των *Atenistas, Ανοικτός περίπατος στις Βιβλιοθήκες της Αθήνας*, στο πλαίσιο της οποίας όμιλος επισκεπτών ενημερώθηκε για το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης και τις συλλογές της Βιβλιοθήκης. Επίσης η Βιβλιοθήκη έλαβε μέρος στο πρόγραμμα *Library Visits* του Παγκόσμιου Συνεδρίου Βιβλιοθηκών (WLIC) Αθήνα 2019 της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ενώσεων Βιβλιοθηκών (IFLA), στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκαν στις 30 Αυγούστου 2019 η παρουσίαση της Βιβλιοθήκης και των αρχειακών συλλογών του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών καθώς και ξενάγηση στους χώρους του Ιδρύματος. Η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος συμπεριελήφθη επίσης στο *Ημερολόγιο* της IFLA για το έτος 2020.

Κατά την υπό ανασκόπηση επταετία το υλικό της Βιβλιοθήκης εμπλουτίστηκε με προσκτήσεις που προέρχονται από ανταλλαγές περιοδικών, κυρίως, εκδόσεων με ξένα και ελληνικά πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα καθώς και από αγορές κυρίως χάρη στην τακτική ενίσχυσή της σε ετήσια βάση από το N. Demos Foundation Σικάγου. Επίσης, η σάρωση βιβλίων και επιστημονικών άρθρων, τα οποία συγκροτούν την ψηφιοποιημένη συλλογή της Βιβλιοθήκης αποτέλεσε σημαντική εργασία. Επιπλέον, συνεχίστηκαν οι δωρεές βιβλίων, χειρογράφων και φωτογραφιών από πρόσφυγες τρίτης γενιάς καθώς και από άλλους δωρητές. Η Βιβλιοθήκη απέκτησε επίσης δύο επί πλέον μηχανήματα ανάγνωσης microfilm χάρη σε σχετική δωρεά της Βιβλιοθήκης της Βουλής.

ΠΡΟΣΚΤΗΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΠΡΟΣΚΤΗΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΚΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΓΟΡΑ
2013	354	88
2014	434	192
2015	256	98
2016	457	199
2017	296	106
2018	197	75
2019	210	105
ΣΥΝΟΛΟ	2.204	863

ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

ΕΤΟΣ	ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ
2013	650
2014	550
2015	630
2016	640
2017	823
2018	710
2019	750
ΣΥΝΟΛΟ	4.753

Β. Αρχείο

Ολοκληρώθηκε η ψηφιοποίηση των 300.000 χειρόγραφων σελίδων προφορικών μαρτυριών πέντε χιλιάδων προσφύγων πρώτης γενεάς που συγκροτούν το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Οι επαρχίες της Καππαδοκίας, του Πόντου και της Ιωνίας που αριθμούν 220.000 χειρόγραφες σελίδες είχαν ψηφιοποιηθεί μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας», στο οποίο είχε ενταχθεί το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών το 2004, ενώ οι 80.000 χειρόγραφες σελίδες προφορικών μαρτυριών από τις υπόλοιπες επαρχίες της Μικράς Ασίας (Αιολίδα, Βιδυνία, Γαλατία, Καρία, Κιλικία, Λυδία, Λυκαονία, Λυκία, Μυσία, Παφλαγονία, Παμφυλία, Πισιδία, Φρυγία, Χώρες των πηγών του Τίγρη και του Ευφράτη) και της Ανατολικής Θράκης (600 σελ.) ψηφιοποιήθηκαν με ίδια μέσα την περίοδο 2013-2018.

Στις ψηφιοποιημένες συλλογές του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών περιλαμβάνονται επίσης πεντακόσια τέσσερα χειρόγραφα που είχαν συνταχθεί από λογίους ή μη Μικρασιάτες τον 19ο αιώνα, αλλά και μετά την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα, επτά χιλιάδες φωτογραφίες που απεικονίζουν την καθημερινή ζωή των Μικρασιατών στις εστίες τους και αποτυπώνουν το δράμα της προσφυγιάς και την εδώ εγκατάσταση, σαράντα έξι οδοιπορικά των συνεργατών του Ιδρύματος και τέλος εκατόν δέκα έξι χάρτες και σκαριφήματα που σχεδιάστηκαν από τη Χαρτογραφική Υπηρεσία του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Τη χρονική αυτή περίοδο ξεκίνησε και η τεκμηρίωση του ψηφιοποιημένου Αρχείου Προφορικής Παράδοσης, η πρόσβαση στο οποίο γίνεται μέσω της ιστοσελίδας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, βάσει ενός λογισμικού ειδικά σχεδιασμένου για το Αρχείο καθώς και στο αναγνωστήριο μέσω του τοπικού δικτύου. Επίσης, πραγματοποιήθηκε ανανέωση των ψηφιακών τεκμηρίων τα οποία αποθηκεύθηκαν σε νέα ψηφιακά αντίγραφα και φυλάσσονται με ασφάλεια σε θυρίδα εκτός του ιδρύματος.

Συγκροτήθηκε επίσης Νέος Συνοπτικός Πίνακας για τα στοιχεία της πρωτογενούς έρευνας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Ενσωματώθηκαν στον αρχικό πίνακα εκατόν εξήντα νέοι οικισμοί και καταγράφηκαν μαρτυρίες προσφύγων, εκατόν δέκα από την επαρχία του Πόντου και πενήντα από τις υπόλοιπες επαρχίες της Μικράς Ασίας.

Στο Φωτογραφικό Αρχείο συντηρήθηκαν Πίνακες της Έκθεσης του 1974 *Ο τελευταίος ελληνισμός της Μικράς Ασίας*, ενώ για την καλύτερη συντήρηση και προστασία του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης πραγματοποιήθηκαν εργασίες επισκευής και ελαιοχρωματισμού με ειδικά μονωτικά υλικά προ-

στασίας, καθώς και η εγκατάσταση μηχανήματος αφύγρανσης του χώρου.

Οι βιβλιοθηκονόμοι του ιδρύματος παρακολούθησαν: το σεμινάριο για το Διεθνές Πρότυπο Περιγραφής Φορέων Διατήρησης Αρχείων, που συνδιοργάνωσαν το Ιστορικό Αρχείο του Πολιτιστικού Ιδρύματος του Ομίλου Πειραιώς και η Ελληνική Αρχειακή Εταιρεία (9 Μαρτίου 2015)· το σεμινάριο που διοργάνωσε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για την ανοιχτή πρόσβαση μέσω αποθετηρίων (20 Οκτωβρίου 2015)· την ημερίδα «Επιχειρησιακά Προγράμματα Νέας Προγραμματικής περιόδου Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020», που διοργάνωσε το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών στις 11 Νοεμβρίου 2015· καθώς και το εργαστήριο που διοργάνωσε το Σουηδικό Ινστιτούτο Αθηνών με θέμα «Digitizing the Cultural Heritage» στις 16 Μαρτίου 2016. Επίσης, η βιβλιοθηκάρια Βαρβάρα Κοντογιάννη παρακολούθησε το εκπαιδευτικό σεμινάριο «Βιβλιοθήκες και σύγχρονα ζητήματα δικαίου της πληροφορίας» που συνδιοργάνωσαν τον Φεβρουάριο 2019 η Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης και το Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Η Βιβλιοθήκη και το Αρχείο, κατά περίπτωση, λειτουργούν και ως εκπαιδευτικά εργαστήρια. Στο διάστημα της υπό ανασκόπηση επταετίας, φοιτητές από τα τμήματα Τουρκικών και Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, απασχολήθηκαν στο ίδρυμα ως ασκούμενοι. Την εποπτεία των φοιτητών αυτών είχε η Βαρβάρα Κοντογιάννη, η οποία και ανέπτυξε την συμβολή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών στον δεσμό της πρακτικής άσκησης φοιτητών στην ημερίδα που διοργάνωσε το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, στις 14 Μαΐου 2014.

Πρακτική άσκηση φοιτητών (2013-2019)			
		ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
1	Χαμουζάκου Στυλιανή	1.11.2012 - 31.1.2013	Πάντειο Πανεπιστήμιο
2	Κόλα Γερίνα	1.11.2012 - 31.1.2013	Πάντειο Πανεπιστήμιο
3	Ζήσου Μαρία	1.3.2013 - 30.6.2013	Πανεπιστήμιο Αθηνών
4	Αμπελιώτη Ευαγγελία	10.10.2013 - 28.11.2013	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

5	Βεντούρης Ιάκωβος-Μάριος	8.10.2013 - 28.11.2013	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
6	Καπνίση Αναστασία	4.3.2013 - 3.6.2013	Πάντειο Πανεπιστήμιο
7	Σπυρέλη Δέσποινα	4.3.2013 - 3.6.2013	Πάντειο Πανεπιστήμιο
8	Τσουφλίδης Θεόδωρος	1.4.2014 - 30.5.2014	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
9	Μπογιατζόγλου Δέσποινα	1.10.2014 - 30.11.2014	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
10	Μπουγά Σοφία	14.10.2014 - 27.11.2014	Πανεπιστήμιο Αθηνών
11	Παπά-Τζελεπή Ιωάννα	1.11.2014 - 2.1.2015	Πάντειο Πανεπιστήμιο
12	Μαυρέα Κατερίνα	1.11.2014 - 2.1.2015	Πάντειο Πανεπιστήμιο
13	Ραγκαβάς Αλέξανδρος	1.4.2015 - 31.5.2015	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
14	Μιχαλοπούλου Άννα-Αικατερίνη	1.4.2015 - 30.6.2015	Πάντειο Πανεπιστήμιο
15	Σεργάκη Νικολέττα	1.4.2015 - 30.6.2015	Πάντειο Πανεπιστήμιο
16	Μπαφέρου Ιωάννα	1.7.2015 - 31.8.2015	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
17	Θεοδωροπούλου Βασιλική	1.9.2016 - 31.10.2016	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
18	Τζαφάρης Μάριος	1.2.2017 - 31.3.2017	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
19	Ντρέκη Θεοδώρα	1.1.2017 - 30.4.2017	Πανεπιστήμιο Αθηνών
20	Μπαζάκας Αλέξανδρος	1.3.2017 - 31.5.2017	Πάντειο Πανεπιστήμιο
21	Κωνσταντέλλου Σταματία	1.3.2018 - 31.5.2018	Πάντειο Πανεπιστήμιο
22	Τζανελίτζε Ταμάρι	1.5.2018 - 31.7.2018	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Γ. Δωρεές αρχειακού και έντυπου υλικού

Δωρητής	Δωρεά
Χριστίνα Αγγελίδη	Τμήμα από το Αρχείο του Περικλή Φωτιάδη
Αλέξανδρος Χατζηδημόσ	Σφραγίδες συμρναϊκών εκδόσεων του 19ου αιώνα
Κωνσταντίνος Παυλίδης	Κώδικας και ιερατικά άμφια του πατρός Νικολάου Τσιγδέμογλου ή Ηρανθεμίου από τα Στέφανα Καισαρείας Καππαδοκίας
Άννα και Σοφία Μεταλλίδου	Καραμανλίδικα βιβλία: 1) <i>Ψαλτήριον Δαβίδ. Πατισσάχ δε Παγαμπερίν τεσπιχατλαρίλαν περαπέρ</i> , Βενετία 1810, 2) <i>Απάνθισμα της Ιεράς Κατηγήσεως, γιανί Χριστιάν Μεξχαπινίν ταρίφ δε ταλιμί</i> , Κωνσταντινούπολη 1900
Τράπεζα της Ελλάδος	<i>Μακεδονικόν ημερολόγιον. Εικονογραφημένον</i> , έτη 1934, 1935, 1937, 1939, 1964, 1965, 1966, 1971
Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης	Βιβλία, τεύχη επιστημονικών περιοδικών και ανάτυπα
Μαρία Κωνσταντουδάκη	Βιβλία, ανάτυπα
Σταύρος Ανεστίδης	Τουρκικές εκδόσεις
Τρύφων Τοπαλίδης	<i>Βαρασώτικα Διάφορα</i> (χειρόγραφο) και Αντόγραφο σημείωμα του πατρός Θεοδώρου Θεοδωρίδη (ψηφιοποιημένα αντίγραφα) και επιστολή της Μέλπως Μερλιέ (21 Ιουλίου 1968)
Michel Bruneau	Χειρόγραφα (δακτυλογραφημένα) του Σωκράτη Προκοπίου: 1) <i>Περί διαβόλου και διαβολολατρείας των Γεζιτών της Μουσουλής</i> , 2) <i>Ταξιδιωτικά αναμνήσεις από Συρίαν - Παλαιστίνη - Αίγυπτον</i>

Χριστόφορος Σχοινάς	Χειρόγραφη επιστολή που περιέχει την βιογραφία του αείμνηστου παππού του Χρίστου Κάξογλου από το Αραβανί της Καππαδοκίας. Στο χειρόγραφο υπάρχουν επίσης αναφορές στον Κύπριο φιλόλογο, εκπαιδευτικό και πεζογράφο Μίκη Ι. Κιτρομηλίδη καθώς και στον Ιωακείμ Βαλαβάνη, καθηγητή της Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής
Πάνος Λασκαρίδης,	<i>Καραμανλίδικο βιβλίο: Ρουχανί Παγδζέ Δεμεδί, Αδελφοί Μισαηλίδη, 1898</i>
Μαρία Ηλιού	Παναγιώτης Γ. Μακρής, <i>Ηράκλεια του Πόντου, Αθήνα, 1908</i>
Richard Clogg	Φωτογραφίες και αρνητικά αυτών στις οποίες αποτυπώνονται επιγραφές στα ελληνικά, αρμενικά και караμανλίδικα από ταφικά κυρίως μνημεία που απόκεινται στην Ιερά Μονή της Ζωοδόχου Πηγής Μπαλουκλή Κωνσταντινουπόλεως
Samuel Baud-Bovy	Φωτογραφίες, film και ψηφιακά αντίγραφα στα οποία απεικονίζονται τα λαξευτά της Καππαδοκίας
Μαρία Φραγκούλη	Φωτογραφίες από το αρχείο της οικογενείας Θεοφίλου Παπαδόπουλου, διδασκάλου από το Χουδί της Βιδυνίας
Κατερίνα Κυριακοπούλου	<i>Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία, 1η έκδοση, εκδοτική Πυρσός, τ. Α' (1926) - ΚΔ' (1934)</i>
Βασίλης Μουσαίος	Αλληλογραφία της Καλλιόπης Μουσαίου με τους ιδρυτές Μέλπω και Octave Merlier την περίοδο 1946-1974
Renée Hirschon	Ιδιωτικό αρχείο
Κυριάκος Τσαντσάνογλου	Καραμανλίδικες εκδόσεις
Ευστράτιος Χατζηιωάννου	Εγκυκλοπαίδεια <i>Νέα Δομή</i>

5. Επιστημονικές δραστηριότητες (ερευνητικά προγράμματα, διαλέξεις, σεμινάρια)

A. Ερευνητικά προγράμματα

1. Η Έξοδος. Μαρτυρίες από τις Επαρχίες του Μεσόγειου και του Παράλιου Πόντου

Επόπτης: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Η έρευνα του Πόντου αποτέλεσε το τελευταίο στάδιο του μεγάλου ερευνητικού έργου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών από τη δεκαετία του 1930 έως τη δεκαετία του 1970 για την συγκρότηση του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης. Από τους 2.163 οικισμούς που εντόπισε η ερευνά στη Μικρά Ασία, περισσότεροι από τους μισούς, δηλαδή 1.454, βρίσκονταν στον Πόντο. Από αυτούς ερευνήθηκαν τελικά 795 επειδή για τους υπολοίπους δεν βρέθηκαν πληροφορητές. Οι οικισμοί του Μικρασιατικού Πόντου είναι διάσπαρτοι κατά μήκος των ακτών όπου βρίσκονται και οι μεγάλες πόλεις, η Σινώπη, η Αμισός (Σαμψούντα) και η Τραπεζούντα, η μητρόπολη του ποντιακού ελληνισμού. Εκτείνονται όμως και νότια προς το εσωτερικό, στα ορεινά των Ποντιακών Άλπεων και στα νοτιότερα υψίπεδα. Αυτά είναι τα εθνογραφικά χαρακτηριστικά του ελληνισμού που καταγράφονται στην Έξοδο του Πόντου. Με την παράδοση και των τριών τόμων για το Πόντο, του Γ' για τον Μεσόγειο Πόντο, που παρουσιάζει τις μαρτυρίες από τους οικισμούς του εσωτερικού, και δύο ακόμη (Δ' και Ε') με τις μαρτυρίες του Παράλιου Πόντου, ολοκληρώθηκε η πεντάτομη έκδοση την επιστημονική εποπτεία της οποίας είχε ο καθηγητής Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης.

2. Η παρουσία του ελληνικού κράτους στη Μικρά Ασία. Οι εκδόσεις του Ελληνικού Προξενείου Σμύρνης 1833-1908

Επόπτης: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Ερευνητής: Δημήτρης Καμούζης

Το πρόγραμμα και ο προς έκδοση τόμος αποσκοπούν στην ανάδειξη της πολυδιάστατης παρουσίας του ελληνικού κράτους στη Μικρά Ασία μέσα από την ανθολόγηση και τον σχολιασμό των εκδόσεων του Ελληνικού Προξενείου της Σμύρνης από το 1833 –έτος ιδρύσεώς του– έως την επανάσταση των Νεοτούρκων το 1908. Τι είδους σχέσεις διαμορφώνονται μεταξύ των εκπροσώπων του επίσημου ελληνικού κράτους με τις οθωμανικές αρχές και τη λαϊκή και θρησκευτική ηγεσία του ελληνορθόδοξου πληθυσμού; Με ποιον τρόπο παρεμβαίνει το προξενείο στις υποθέσεις των ελληνορθόδοξων της

αυτοκρατορίας; Ποιες συνθήκες και ποια σημαντικά γεγονότα καθόρισαν τις πολιτικές επιλογές της Αθήνας στην Μικρά Ασία; Πώς απεικονίζεται στα επίσημα έγγραφα η συνύπαρξη των ελληνορθοδόξων με τους μουσουλμάνους, καθώς και με τις άλλες μη μουσουλμανικές εθνικοθρησκευτικές κοινότητες; Ποιος ήταν ο ρόλος των ελληνικών προξενικών αρχών στη διαδικασία εθνοτικού κατακερματισμού της οθωμανικής κοινωνίας, που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια των μεταρρυθμίσεων του Τανζιμάτ και της απολυταρχίας του σουλτάνου Αβδούλ Χαμίτ Β΄; Αυτά είναι μερικά από τα βασικά ζητήματα τα διερευνώνται. Όλα τα έγγραφα προέρχονται από το Διπλωματικό και Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών. Το ερευνητικό πρόγραμμα και η τελική έκδοση τελούν υπό την εποπτεία και επιμέλεια του καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη. Την επιλογή, φωτογράφιση, επεξεργασία, μεταγραφή και σχολιασμό των εκδόσεων, καθώς και τον καταρτισμό ενός ευρετηρίου ονομάτων και πραγμάτων έχει αναλάβει ο ερευνητής του ιδρύματος Δημήτρης Καμούζης.

3. *Σμυρναϊκή Βιβλιογραφία (1764-1922)*

Επόπτες: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης – Ιωάννα Πετροπούλου

Το πρόγραμμα αυτό, που πραγματοποιήθηκε υπό την επιστημονική εποπτεία του καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη σε στενή συνεργασία με την παλαιά ερευνήτρια του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών Ιωάννα Πετροπούλου, αναδεικνύει την τυπογραφική δραστηριότητα της πρωτεύουσας της Ιωνίας ως σημαντικού κέντρου της ελληνικής εκδοτικής παραγωγής. Η εκτέλεση του προγράμματος ανατέθηκε από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στο Βιβλιολογικό Εργαστήρι «Φίλιππος Ηλιού» του Μουσείου Μπενάκη και της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος. Θεμέλιο λίθο της νέας βιβλιογραφίας αποτέλεσε η πρωτοποριακή συναγωγή του Αθανασίου Δ. Χατζηδήμου (1910-1967). Η έρευνα, καταγραφή και τεκμηρίωση έγιναν από τη Σάντρα Βρέττα.

Η *Σμυρναϊκή Βιβλιογραφία* θα εκδοθεί σε ψηφιακή μορφή, ως ένδετο CD στην αυτοτελή εισαγωγική μελέτη της Ιωάννας Πετροπούλου, *Η Σμύρνη των βιβλίων. Συγγραφείς, μεταφραστές, εκδότες, τυπογράφοι 1764-1922*, Αθήνα, 2020. Την έκδοση προλογίζει ο καθηγητής Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης. Το τελικό πλήρες σώμα της *Σμυρναϊκής Βιβλιογραφίας* είναι διαθέσιμο σε ανοικτή πρόσβαση σε ειδικό σύνδεσμο στην ιστοσελίδα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών:

[kms.org.gr/Portals/0/KMSfiles/yekd/SMYRNAIKH%20BIBLIOGRAFIA%20\(1764-1922\).pdf](https://kms.org.gr/Portals/0/KMSfiles/yekd/SMYRNAIKH%20BIBLIOGRAFIA%20(1764-1922).pdf)

**4. Η ελληνική λογιούνη της Κωνσταντινούπολης από τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο εξ Απορρήτων (1636-1709) στον Μανουήλ Γεδεών (1851-1943)
Προσωπογραφική θεώρηση**

Επιστημονικός επόπτης: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Ερευνητής: Ιωάννης Κυριακαντωνάκης

Τα προσωπογραφικά λήμματα περιλαμβάνουν περισσότερους από εξακόσιους συγγραφείς, διδάσκαλους και λογίους. Στόχος του προγράμματος είναι η ανάδειξη των λογίων πηγών της ιστορίας του ελληνισμού της Κωνσταντινούπολης κατά το μεγαλύτερο μέρος της νεότερης περιόδου (18ος-19ος αι.). Το πρόγραμμα δρομολογήθηκε με αρχική οικονομική ενίσχυση της Lady Marina Marks κατά τα έτη 2014-2016 και συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε με άλλες χορηγίες.

Το πλήρες σώμα της προσωπογραφίας είναι διαθέσιμο σε ανοικτή πρόσβαση σε ειδικό σύνδεσμο στην ιστοσελίδα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών:

<http://www.kms.org.gr/%ce%95%cf%81%ce%b5%cf%85%ce%bd%ce%b7%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac%cf%80%cf%81%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%ac%ce%bc%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1.aspx>

5. Η ελληνική λογιούνη της Μικράς Ασίας. Προσωπογραφική θεώρηση

Αποσκοπεί στην ανάδειξη των διδασκάλων, συγγραφέων και λογίων που δημιούργησαν και διδάξαν στις πνευματικές εστίες της Μικράς Ασίας, ολοκληρώνοντας την καταγραφή της γραμματείας του ελληνισμού στις πέραν του Αιγαίου κοιτίδες του. Το πρόγραμμα βρίσκεται στο στάδιο του σχεδιασμού υπό την εποπτεία και επιμέλεια του καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη και η ερευνητική ομάδα που θα το διεκπεραιώσει είναι υπό συγκρότηση.

6. Εκκλησιαστική Γεωγραφία της Μικράς Ασίας

Επόπτης: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Ερευνητής: Σταύρος Ανεστίδης

Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στην καταγραφή των μεταβολών της εκκλησιαστικής γεωγραφίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη μικρασιατική ενδοχώρα κατά τον 19ο αιώνα και έως την ιστορική τομή της Μικρασιατικής Καταστροφής, και στηρίζεται στα πραγματολογικά στοιχεία που προέρχονται από το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Η εργασία εκπονήθηκε από τον Σταύρο Ανεστίδη.

7. Συμμετοχή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών στον εορτασμό της επετείου των διακοσίων ετών από την Ελληνική Επανάσταση:

– Συμμετοχή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών στο υπό έκδοση από το Harvard University Press συλλογικό έργο, *The Greek Revolution. A Critical Dictionary*, επιμ. Π. Μ. Κιτρομηλίδης – Κ. Τσουκαλάς.

Η παραγωγή του χειρογράφου, εκτάσεων 300.000 λέξεων εκπονήθηκε στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών με την υποστήριξη και συνεργασία ολόκληρου του προσωπικού του Ιδρύματος και διεκπεραιώθηκε τεχνικά και γραμματειακά από την Μαρία Μουγκαράκη. Τα μέλη της ερευνητικής ομάδας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών συνέγραψαν τα ακόλουθα λήμματα του *Κριτικού Λεξικού*:

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης:	«In an age of revolution» «Enlightenment» «Crete» «Cyprus»
Σταύρος Ανεστίδης:	«Constantinople and Thrace» «Asia Minor»

– Διοργάνωση διεθνούς συνεδρίου τον Σεπτέμβριο 2021 υπό τον τίτλο: «Ελληνική Επανάσταση και Μικρασιατικός Ελληνισμός. Προσδοκίες, συμβολές και επιπτώσεις»

Το συνέδριο αποσκοπεί στην ανάδειξη της συμμετοχής και της συμβολής των ελληνορθόδοξων της Μικράς Ασίας στην Ελληνική Παλιγγενεσία με ιδιαίτερη αναφορά στους τουρκόφωνους ορθόδοξους της μικρασιατικής ενδοχώρας. Επίσης, εξετάζεται η στάση του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, το οποίο βρέθηκε στη δίνη των γεγονότων και υπέστη τις συνέπειες της εξεγέρσεως ως Εθναρχούσα Εκκλησία εντός της οθωμανικής πολιτικής οργάνωσης. Εκ παραλλήλου, οι εργασίες του συνεδρίου θα φέρουν στο φως άγνωστες πρωτογενείς αρχειακές και έντυπες πηγές, συμβάλλοντας στον εμπλουτισμό της βιβλιογραφίας για τα ζητήματα αυτά. Οι ανακοινώσεις του συνεδρίου θα εκδοθούν σε ιδιαίτερο τόμο από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών.

Η εκδήλωση αυτή έχει ενταχθεί στον προγραμματισμό της Επιτροπής «Ελλάδα 2021».

Β. Διαλέξεις και σεμινάρια

2013

- 16-17 Νοεμβρίου 2013, συνδιοργάνωση με το Κοζ University Migration Research Center και το Ίδρυμα Ανταλλαγέντων της Λωζάνης (Lozan Mübadilleri Vakfı) στην Κωνσταντινούπολη του συνεδρίου «Turkish-Greek Compulsory Population Exchange in its 90th Year: New Approaches, New Findings», στην Κωνσταντινούπολη στο Κοζ University Nişantaşı Campus.

Ο διευθυντής του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, καθηγητής Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης πραγματοποίησε εναρκτήρια ομιλία, ενώ συμμετείχαν με εισηγήσεις τους οι Σταύρος Ανεστίδης και Δημήτρης Καμούζης.

2014

- 10 Μαρτίου 2014: Ημερίδα «Η εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στη Μακεδονία και τη Θράκη (1922-1930): Νέες προσεγγίσεις».

Η έναρξη των εργασιών της ημερίδας, η οποία έλαβε χώρα στην Αίθουσα «Αναστασίου Γ. Λεβέντη» του ιδρύματος, πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη, με εισαγωγική ομιλία του Δημήτρη Καμούζη. Παρουσιάστηκαν οι εξής εισηγήσεις:

Συνεδρία Α΄: Η εγκατάσταση και αποκατάσταση των προσφύγων και η πολιτική διαχείριση του αγροτικού χώρου

Βασίλης Κουτσούκος, *Το πλαίσιο υλοποίησης της προσφυγικής εγκατάστασης και αποκατάστασης και η εθνοτική και χωρική ομογενοποίηση της θρακικής επαρχίας (1922-1930).*

Ραϋμόνδος Αλβανός, *Ο ρόλος του κράτους στην κοινωνική (επ)ανάσταση του Μεσοπολέμου. Πολιτικές και οικονομικές πτυχές της κρατικής παρεμβατικότητας στη διαχείριση του αγροτικού χώρου της Μεσοπολεμικής Ελλάδας.*

Συνεδρία Β΄: Οι επιπτώσεις της προσφυγικής εγκατάστασης στον μουσουλμανικό πληθυσμό των Νέων Χωρών

Γιάννης Γκλαβίνας, *Συγκατοικώντας με την άλλη πλευρά της Ανταλλαγής των Πληθυσμών: η συμβίωση χριστιανών προσφύγων και μουσουλμάνων ανταλλαξιμών στην Ελλάδα την περίοδο 1914-1924.*

Ελένη Καλλιμοπούλου – Παναγιώτης Κ. Πούλος, *Ανταλλάξιμα κτίρια, σιωπηλές κληρονομίες: η προσωρινή εγκατάσταση Μικρασιατών προσφύγων και τα μουσουλμανικά τεμένη της Θεσσαλονίκης, 1922-1926.*

- 20 Ιουλίου - 11 Αυγούστου 2014, Σεμινάριο «Από την αρχαική στην επιτόπια έρευνα. Θερινό σεμινάριο για τους ελληνορθόδοξους πληθυσμούς στην Οθωμανική Καππαδοκία».

Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε υπό την καθοδήγηση και εποπτεία του γενικού γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου, καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη και του καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Stockton Tom Papademetriou με σκοπό την εισαγωγή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών αμερικανικών πανεπιστημίων στη γεωγραφία και την ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Καππαδοκίας. Κατά κύριο λόγο στηρίχτηκε στη μελέτη του αρχαικού υλικού του Κέντρου (Αρχείο Προφορικής Παράδοσης, χειρόγραφα προσφύγων, χάρτες και σκαριφήματα) και της οικείας βιβλιογραφίας που περιλαμβάνουν οι ειδικές συλλογές της βιβλιοθήκης του.

Βλ. T. Papademetriou, «From the Archive to the Field: A Report on Summer 2014 Asia Minor Travel Seminar: The Greek Orthodox Christians of Ottoman Cappadocia (July 20 - August 11, 2014)», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 19 (2015), σσ. 427-442.

2015

- 8 Ιανουαρίου 2015: Σεμιναριακή συνάντηση κατά την οποία ο επίκουρος καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Μπίλκεντ Αγκύρας, Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης παρουσίασε το θέμα, «Ελληνική πολιτιστική κληρονομιά στη σύγχρονη Τουρκία: κρατικές και ιδιωτικές προσεγγίσεις».

2016

I. *Σειρά σεμιναριακών μαθημάτων για την ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης (1453-1922)*

Το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών διοργάνωσε σειρά μαθημάτων για την ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης (1453-1922). Οι διαλέξεις πραγματοποιήθηκαν την περίοδο Φεβρουαρίου-Μαΐου στην Αΐδουσα Α. Γ. Λεβέντη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών:

- 16 Φεβρουαρίου 2016: Πασχάλης Κιτρομηλίδης (Πανεπιστήμιο Αθηνών / ΔΣ Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών), *Μικρασιατικός ελληνισμός. Έννοιες και αποσαφήνισεις.*
- 23 Φεβρουαρίου 2016: Μαρίνος Σαρηγιάννης (Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών), *Φαναριώτες και οθωμανική διοίκηση.*
- 1η Μαρτίου 2016: Αιμιλία Θεμοπούλου (Πανεπιστήμιο Αθηνών), *Οθωμανική διοίκηση και ελληνορθόδοξοι υπήκοοι.*
- 8 Μαρτίου 2016: Παναγιώτης Πούλος (Πανεπιστήμιο Αθηνών), *Μουσικές διαδρομές μεταξύ των μικρασιατικών παραλιών και της Κωνσταντινούπολης κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο.*
- 15 Μαρτίου 2016: Ελένη Τσουγγαράκη (Ιόνιο Πανεπιστήμιο / ΔΣ Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών), *Από την Πατριαρχική Ακαδημία στην Μεγάλη του Γένους Σχολή.*
- 22 Μαρτίου 2016, Ιωάννης Κυριακαντωνάκης (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών), *Πηγές της κωνσταντινουπολίτικης λογισύνης και οι συγγραφείς τους. 18ος-19ος αιώνας.*
- 29 Μαρτίου 2016: Έφη Κάννερ (Πανεπιστήμιο Αθηνών), *Πτυχές της εκπαιδευτικής δραστηριότητας των Ελληνορθόδοξων στην Κωνσταντινούπολη κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο.*
- 5 Απριλίου 2016: Ιωάννα Πετροπούλου (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών), *Σμύρνη: το βιβλίο ως πρόδρομος της εθνικής ιδέας.*
- 12 Απριλίου 2016: Σταύρος Ανεστίδης (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών), *Η παιδεία στην Καππαδοκία τον 19ο αιώνα.*
- 19 Απριλίου 2016: Θάνος Βερέμης (Πανεπιστήμιο Αθηνών / ΔΣ Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών), *Χαρίλαος Τρικούπης και Αθανάσιος Σουλιώτης-Νικολαΐδης.*
- 10 Μαΐου 2016: Δημήτρης Καμούζης (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών), *Η ρωμαϊκή κοινότητα της Κωνσταντινούπολης, 1914-1923.*
- 17 Μαΐου 2016: Μάρκος Δραγούμης (Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο / ΔΣ Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών), *Η μουσική παράδοση των Μικρασιατών προσφύγων.*

II. Λοιπές διαλέξεις και σεμιναριακές ομιλίες:

- 12 Ιανουαρίου 2016: Ιωάννης Γρηγοριάδης (επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μπίλκεντ Αγκύρας), *Εντυπώσεις από μια περιήγηση*

στις Ανατολικές Εσχατιές της Τουρκίας: Πολιτιστική κληρονομιά και το Κουρδικό Ζήτημα.

- 19 Φεβρουαρίου 2016: Ιωάννης Παπαχρήστου (μεταπτυχιακός ερευνητής, Πανεπιστήμιο Γενεύης), *Αναγραφή της Κυζίκου: μια περίπτωση τοπικής ιστοριογραφίας του 19ου αιώνα.*
- 12 Μαΐου 2016: Νικόλαος Βρυζίδης (μεταδιδακτορικός υπότροφος, Βρετανική Σχολή Αθηνών), *Τα ελληνορθόδοξα άμφια μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης: η βυζαντινή κληρονομιά μέσα στο οθωμανικό παρελθόν.*
- 2 Ιουνίου 2016: Χάρης Μυλωνάς (επίκουρος καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων, του Πανεπιστήμιο George Washington), *Εθνική ιδεολογία και Ελληνική Διασπορά (19ος-20ός αιώνας).*
- 22 Ιουνίου 2016: Γιάννης Σπυρόπουλος (μεταδιδακτορικός ερευνητής, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών - ΙΤΕ), *Μια ξεχασμένη ιστορία: αφρικανικές κοινότητες στην οθωμανική Ελλάδα και Μικρά Ασία.*
- 26 Οκτωβρίου 2016: Μαρίνος Σαρηγιάννης (ερευνητής, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών - ΙΤΕ), *Η οθωμανική πολιτική σκέψη πριν το Τανζιμάτ: παράδοση, συνέχειες, ρήξεις.*

III. Μάιος-Ιούνιος 2016: Συμβολή στην επέτειο των πενήντα χρόνων από τον θάνατο του Φώτη Κόντογλου

Τιμώντας την επέτειο των πενήντα χρόνων από τον θάνατο του Μικρασιάτη ζωγράφου και συγγραφέα Φώτη Κόντογλου, το Κέντρο φιλοξένησε δύο ειδικές διαλέξεις για τα τεκμήρια της πορείας του ζωγράφου από το Αϊβαλί του 19ου στην Αθήνα του 20ού αιώνα καθώς και για τη ζωγραφική του, η οποία συνδέεται με εικονογραφήσεις του σε βιβλία και περιοδικά.

Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με το Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

- 31 Μαΐου 2016: Ιωάννα Αλεξανδρή (ιστορικός τέχνης / επιμελήτρια Συλλογής Αντιγράφων και Συλλογής Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο), *Φώτης Κόντογλου. Τεκμήρια της πορείας του ζωγράφου από το Αϊβαλί του δέκατου ένατου στην Αθήνα του εικοστού αιώνα, από το προσωπικό του Αρχείο στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.*

- 17 Ιουνίου 2016: Δημήτρης Παυλόπουλος (αναπληρωτής καθηγητής Ιστορίας της Νεότερης Τέχνης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών), *Από τη ζωγραφική στην εικονογράφηση: ο Μυστικός Κήπος των εικόνων του Φώτη Κόντογλου και η αισθητική των εκδόσεών του*.
- 18 Ιουλίου - 12 Αύγουστου 2016: Σεμινάριο «Από την αρχαιακή στην επιτόπια έρευνα II. Θερινό σεμινάριο για τους ελληνορθόδοξους πληθυσμούς στην οθωμανική Καππαδοκία».

Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε υπό την καθοδήγηση και εποπτεία του γενικού γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου, καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη και του καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Stockton Tom Papademetriou με σκοπό την εισαγωγή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών αμερικανικών πανεπιστημίων στη γεωγραφία και την ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Καππαδοκίας. Στηρίχτηκε κατά κύριο λόγο στη μελέτη του αρχαιακού υλικού του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (Αρχείο Προφορικής Παράδοσης, χειρόγραφα προσφύγων, χάρτες και σκαριφήματα) και της οικείας βιβλιογραφίας που περιλαμβάνουν οι ειδικές συλλογές της βιβλιοθήκης του.

Το πρώτο τμήμα του σεμιναρίου, όπου δίδαξαν οι καθηγητές Π.Μ. Κιτρομηλίδης και Τ. Papademetriou καθώς και οι ερευνητές του Ιδρύματος, αφορούσε τη νεότερη ιστορία των ελληνορθόδοξων κοινοτήτων της Καππαδοκίας (γεωγραφία, τοπογραφία, οικονομία και γεωργία, διοικητική και εκκλησιαστική οργάνωση, εκκλησιαστική και εκπαιδευτική ιστορία, λαογραφία, αρχιτεκτονική), την αξιοποίηση των αρχαιακών πηγών, τη γνωριμία με την καραμανλίδικη γραμματεία καθώς και την ιστορία και το έργο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Το δεύτερο τμήμα περιλάμβανε την επίσκεψη και τη ξενάγηση σε τόπους εγκατάστασης Μικρασιατών προσφύγων στην Αττική (Νέα Φιλαδέλφεια, Νέος Κόσμος) και σε σχετικά ιδρύματα και μουσεία (Μουσείο Μπενάκη, Μουσείο Προσφυγικού Ελληνισμού Φιλώς Χαϊδεμένου). Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκε και τριήμερη εκδρομή σε περιοχές της Εύβοιας (Χαλκίδα, Νέα Συνασός, Προκόπι) που υποδέχθηκαν πρόσφυγες από την Καππαδοκία.

Βλ. Τ. Papademetriou, «From the Archive to the Field II: A Report on Summer 2016 Asia Minor Travel Seminar: The Greek Orthodox Christians of Ottoman Cappadocia, July 17 - August 13, 2016», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 20 (2017), σσ. 267-282.

2017

- 24 Ιανουαρίου 2017: Ιωάννης Ζελεπός (καθηγητής στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μονάχου Ludwig-Maximilians), *Το Κολλυβαδικό κίνημα (1750-1820). Όψη της ιστορίας του νεοελληνικού διαφωτισμού.*
- 24 Μαρτίου 2017: Polina Ivanova (Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ), *Το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και η Μεσαιωνική Ιστορία.*
- 6 Απριλίου 2017: Μ.Δ. Κονάρης (μεταδιδακτορικός ερευνητής / υπότροφος, Ίδρυμα Ωνάση), *Μύθοι και λατρείες της αρχαίας Μικράς Ασίας. Όψεις ανατολικής και δυτικής θρησκευτικότητας στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία του 19ου αιώνα.*

23, 27 Φεβρουαρίου 2017: Συναντήσεις υποψηφίων διδασκόντων και νέων ερευνητών στην Αίδουσα Α. Γ. Λεβέντη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Συνάντηση Α΄: Από τους Φαναριώτες στα έθνη κράτη. Κωνσταντινούπολη, Μικρά Ασία, σύγχρονη Τουρκία υπό το φως νέων ερευνών

Μαριάννα Ρουτζάκη, υποψήφια διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Κύπρου, *Το σημειωματάριο ενός Φαναριώτη του 18ου αιώνα. Ερευνητικοί προσανατολισμοί στο χειρόγραφο 725 της Γενναδείου Βιβλιοθήκης.*

Μαρία Αρβανίτη, υποψήφια διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών, *Ο χώρος και τα πρόσωπα κατά τα επεισόδια βίας εναντίον των Ελληνορθόδοξων, στην Κωνσταντινούπολη του 1821.*

Άρτεμις Παπαθεοδώρου, Υποψήφια διδάκτωρ, St Antony's College, Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, *Ο εν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικός Σύλλογος και η οθωμανική αρχαιολογία: μία εισαγωγική προσέγγιση.*

Συνάντηση Β΄: Μικρασιατικοί Σύλλογοι και Σωματεία στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου

Έλενα Βακουφτσή, υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, *Η εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στην περιοχή της Πελοποννήσου. Συλλογικές συσσωματώσεις και η δράση του Αμερικανικού Ερυθρού Σταυρού.*

Ανδρέας Μπαλάς, Υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, *Προσφυγικά αθλητικά σωματεία κατά τον Μεσοπόλεμο (1922-1940).*

Κυριακή Παπαθανασοπούλου, υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, *Οι προσφυγικοί σύλλογοι του Μεσοπολέμου στη Νέα Κοκκινιά: Μνήμη, ταυτότητες και δημόσια κοινωνικότητα.*

2018

- 23 Ιανουαρίου 2018: Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης (αναπληρωτής καθηγητής και κάτοχος έδρας Jean Monnet, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοικήσεως, Πανεπιστήμιο Μπίλκεντη, Άγκυρα), *Ο Ελληνισμός της Κωνσταντινουπόλεως: παρελθόν, παρόν και μέλλον.*
- 9 Μαΐου 2018: Άσπα Αρώνη-Κότσαλη (συγγραφέας), *Ο ζωγράφος Γρηγόρης Παπαμαλής, 1871-1942. Από τα Μοσχονήσια στη Λήμνο.*
- 28 Ιουνίου 2018: Ηλέκτρα Κωστοπούλου (Senior Lecturer Rutgers, The State University, New Jersey), *Coexistence, Conflict, and Federalism: The Paradigm of Late Ottoman Crete.*
- 5 Ιουλίου 2018: Ναταλί Ζερβού (επίκουρη καθηγήτρια Χορού, University of Wisconsin, Μάντισον), *Χορογραφώντας την ελληνική ταυτότητα στον 20ό αιώνα.*

11-30 Ιουνίου 2018: Σεμινάριο «Από την αρχαιακή στην επιτόπια έρευνα III. Θερινό σεμινάριο για τους ελληνορθόδοξους πληθυσμούς στην Οθωμανική Καππαδοκία»

Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε υπό την καθοδήγηση και εποπτεία του γενικού γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου, καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη και του καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Stockton Tom Papademetriou με σκοπό την εισαγωγή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών αμερικανικών πανεπιστημίων στη γεωγραφία και την ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Καππαδοκίας. Στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη μελέτη του αρχαιακού υλικού του Κέντρου (Αρχείο Προφορικής Παράδοσης, χειρόγραφα προσφύγων, χάρτες και σκαριφήματα) και της οικείας βιβλιογραφίας που περιλαμβάνουν οι ειδικές συλλογές της βιβλιοθήκης του.

5 Οκτωβρίου 2018: Διεθνής Ημερίδα «From Brothers to Enemies: Young Turks and Ottoman Greeks (1908-1918)» που διοργανώθηκε στην Αίδουσα Α. Γ. Λεβέντη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Η ημερίδα αποσκοπούσε στη διερεύνηση του αντικτύπου της Επανάστασης των Νεότουρκων στην πολιτική, την κοινωνική, την οικονομική και την πνευ-

ματική ζωή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας γενικότερα και του ελληνορθόδοξου πληθυσμού ειδικότερα.

Η θεματολογία του συνεδρίου υπήρξε η ακόλουθη:

- εθνικισμός, εκσυγχρονισμός, μεταρρυθμίσεις, σχηματισμός ταυτότητας, ιστορία ιδεών,
- πολιτική εκπροσώπηση (εκλογές, κόμματα, πολιτικές πρακτικές, κοινοβουλευτική συμμετοχή και δραστηριότητα, σχέσεις μεταξύ κέντρου και περιφέρειας, Τύπος κ.λπ.),
- κοινωνική ιστορία (θρησκεία, εκπαίδευση, πολιτισμός, οικονομία, φιλανθρωπία, ενώσεις κ.λπ.),
- φυσική και δομική βία (πόλεμοι, πολιτικές αποκλεισμού, αναγκαστικός εκτοπισμός, μπόϊκοτάς, εθνοκάθαρση κ.λπ.),
- αστικές μελέτες και αρχιτεκτονική ιστορία.

Συμμετείχαν οι: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών), Erik-Jan Zürcher (Leiden University), Σωτήριος Δημητριάδης (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), Καλλιόπη Αμυγδάλου (Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής), Ιωάννης Κυριακαντωνάκης (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών), Σταύρος Ανεστίδης (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών), Doğan Çetinkaya (Istanbul University), Emre Erol (Sabanci University), Ευαγγελία Αχλάδη (Σιςμανόγλειο Μέγαρο - Ελληνικό Προξενείο Κωνσταντινουπόλεως) και Δημήτρης Καμούζης (Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών).

Τα τελικά κείμενα των εισηγήσεων θα δημοσιευθούν σε ειδική ενότητα του 22ου τόμου του *Δελτίου Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*.

Γ. Παρουσιάσεις βιβλίων

- 21 Ιανουαρίου 2014: Το Μουσείο Μπενάκη και το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών παρουσίασαν την έκδοση του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών *Η Έξοδος*, τ. Γ': *Μαρτυρίες από τις Επαρχίες του Μεσόγειου Πόντου*, πρόλογος - επιστημονική εποπτεία Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Αθήνα 2013.

Χαιρετισμοί:

Άγγελος Δεληβορριάς, διευθυντής Μουσείου Μπενάκη

Χρήστος Γαλανίδης, πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών

Ομιλητές: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών / γενικός γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών

Άρτεμις Ξανθοπούλου-Κυριακού, ομότιμη καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ακολούθησαν στιγμές ποντιακής μουσικής παράδοσης από τους Κωνσταντίνο και Ματθαίο Τσαχουρίδη.

- 26 Νοεμβρίου 2018: Παρουσίαση του βιβλίου του Βασίλη Γ. Μαραγκού, *ΜΟΝΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥΤΩ ΚΑΥΧΩΜΑΙ: ΟΤΙ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΗΓΑΠΗΣΑ. Ρομαντική φιλοπατρία και μεταμορφώσεις της πατρίδας στον Γκριγκόρ Παρλίτσεφ (1830-1893)*.

Ομιλητές: Δημήτρης Κούρκουλας, πρώην υφυπουργός Εξωτερικών Σοφία Ματθαίου, κύρια ερευνήτρια ΙΙΕ/ΕΙΕ και ο συγγραφέας.

Συντόνισε ο καθηγητής Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

2019

- 7 Μαρτίου 2019: Σεμιναριακή εισήγηση του Λέκτορα στο IES EU Centre, Freiburg im Breisgau Γιάννη Καρρά με θέμα, *Οι χρήσεις του παρελθόντος στην εκκλησιαστική κρίση της Ουκρανίας, 2018-2019*.
- 3 Απριλίου 2019: Σεμιναριακή συνάντηση κατά την οποία ο αναπληρωτής καθηγητής οθωμανικής ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης Ηλίας Κολοβός παρουσίασε το θέμα, *Οθωμανολογική και νεοελληνική ιστοριογραφία: συγκλίσεις και αποκλίσεις*.
- 17 Απριλίου 2019: Σεμιναριακή συνάντηση κατά την οποία ο υποψήφιος διδάκτωρ στο University of Texas at Austin Χαράλαμπος Μηνασίδης παρουσίασε το θέμα, *Μεταξύ επιστράτευσης και λιποταξίας: Οι Ρωμιοί Πολίτες-Οπλίτες κατά την πολεμική περίοδο του 1912-1923*.
- 4 Δεκεμβρίου 2019: Σεμιναριακή συνάντηση με εισηγητή τον λέκτορα στο Freie Universität Berlin (Έδρα Βυζαντινών Σπουδών) και ακαδημαϊκό υπότροφο του Ιδρύματος Alexander von Humboldt (Πρόγραμμα Feodor Lynen) Μανώλη Ulbricht με θέμα, *Ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός, το Ισλάμ και η γνώση των Βυζαντινών για το Κοράνι έως τον 10ο αιώνα μ.Χ.*

Δ. Άλλες εκδηλώσεις

- Διοργάνωση της UNESCO, *Αθήνα Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου 2018*.

Συμμετοχή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών στη διοργάνωση της UNESCO, Αθήνα Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου 2018. Ο τίτλος της δράσεως του Ιδρύματος ήταν: «Ανοιχτές Συλλογές: Εκπατρισμένοι: Το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης».

Πραγματοποιήθηκε την περίοδο από 1η Οκτωβρίου έως 15 Οκτωβρίου 2018, οπότε η βιβλιοθήκη του Ιδρύματος παρέμεινε στη διάθεση των βιβλιοφίλων, οι οποίοι ήρθαν σε επαφή με τον αρχαιακό πλούτο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών: το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης, το οποίο συγκροτείται από μαρτυρίες 5.000 προσφύγων από τη Μικρά Ασία και αριθμεί περίπου 300.000 χειρόγραφες σελίδες, χειρόγραφα προσφύγων, ειδικές εκδοτικές συλλογές (Εκδόσεις στην караμανλίδικη γραφή, βιβλία τυπωμένα στην Κωνσταντινούπολη και στην Σμύρνη) και το Αρχείο Φωτογραφιών στο οποίο αποτυπώνονται η παρουσία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών στη Μικρά Ασία, ο ξεριζωμός από τα πάτρια εδάφη και η εγκατάσταση και αποκατάστασή τους στο ελληνικό κράτος.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης αυτής πραγματοποιήθηκαν και οι εξής ομιλίες στην Αίθουσα Α. Γ. Λεβέντη του οικήματος:

- 4 Οκτωβρίου 2018: Παναγιώτης Κ. Πούλος, λέκτορας Τμήματος Τουρκικών Σπουδών, *Musical topographies of late Ottoman Istanbul*.
- 10 Οκτώβριου 2018: Νικόλας Μανιτάκης, επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, *Σχέσεις συνεργασίας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών με το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών (1949-1959): Η γαλλική αρωγή στην εκκόλαψη ενός ερευνητικού κέντρου για τον μικρασιατικό ελληνισμό*.

Έκθεση «Εστίες Ελλήνων πριν και μετά το 1922. Απώλεια και αποκατάσταση» 18 Οκτώβριου - 18 Δεκεμβρίου 2018 Μέγαρο Διομήδη, έδρα του Ιστορικού Αρχείου της Εθνικής Τραπέζης.

Συνδιοργάνωση με το Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος. Παρουσιάσθηκαν τεκμήρια από τις συλλογές των δύο ιδρυμάτων σε σχέση με την ειρηνική περίοδο της μακραιώνης παρουσίας του ελληνισμού στη Μικρά Ασία, τη Μικρασιατική Εκστρατεία και τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 καθώς και την αποκατάσταση και εγκατάσταση του προσφυγικού πλη-

θυσμού στην Ελλάδα. Στόχος της έκδοσης υπήρξε η ανασύνθεση της τραγωδίας του ξεριζωμού και της εποποιίας της εγκατάστασης στη νέα πατρίδα, ώστε να αναδειχθεί η συμβολή των προσφύγων της Μικράς Ασίας στην αναδημιουργία της ελληνικής κοινωνίας. Για τις ανάγκες της έκδοσης το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών επέλεξε τεκμήρια από το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης, το Φωτογραφικό Αρχείο, το Αρχείο της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας, το Αρχείο Περικλή Φωτιάδη, τις συλλογές εντύπων της Σύμωρης και της Κωνσταντινούπολης, τις καραμανλίδικες εκδόσεις, καθώς και μουσική από το Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο. Οι ξεναγήσεις στον χώρο της έκδοσης για μαθητές από σχολεία της Αττικής πραγματοποιήθηκαν από το προσωπικό του Ιστορικού Αρχείου, ενώ στις 22 Νοεμβρίου 2018, μέλη του Σωματείου Φίλοι του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ξεναγήθηκαν από τον ερευνητή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών Δημήτρη Καμούζη.

- Έκδοση «Πτυχές της Εγκατάστασης των Μικρασιατών Προσφύγων στην Ελλάδα» 6 Φεβρουαρίου - 27 Μαρτίου 2019, ΠΠΠΕΔ, Νέα Φιλαδέλφεια.

Το Παγκόσμιο Πολιτιστικό Ίδρυμα Ελληνισμού της Διασποράς (ΠΠΠΕΔ) σε συνεργασία με το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών φιλοξένησε έκδοση και κύκλο ομιλιών υπό την εποπτεία του Κέντρου με θέμα τη Μικρασιατική Καταστροφή και την περίοδο αποκατάστασης και εγκατάστασης των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια. Οι ομιλητές εστίασαν στην ελληνοτουρκική ανταλλαγή των πληθυσμών, τη δράση των δυτικών ανθρωπιστικών οργανώσεων στα πρώτα χρόνια της εγκατάστασης, τις δυσκολίες της συμβίωσης των προσφύγων με τους «γηγενείς», τη δημιουργία προσφυγικών συνοικισμών στην Αττική, καθώς και την αρχιτεκτονική κληρονομιά της Νέας Φιλαδέλφειας και της Νέας Χαλκηδόνας.

Κατακλείδα των ομιλιών αποτέλεσε η προβολή του βραβευμένου ντοκιμαντέρ «Σκιά στην Ψυχή» των Μάριου Πολυζωγόπουλου και Δημήτρη Πλιάγκου, που αναφέρεται στην υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμών του 1923.

Ε. Επίσκεψεις γνωριμίας με το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών

2013

- 15 Φεβρουαρίου 2013: Επίσκεψη μαθητών από το 13ο Γενικό Λύκειο Περιστερίου, με αφορμή την προβολή ενός ντοκιμαντέρ για τη Μικρασιατική Καταστροφή και ειδικότερα για τα Τάγματα Εργασίας.
- 3 Απριλίου 2013: Επίσκεψη μαθητών της Ζαπείου και της Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής Κωνσταντινουπόλεως, με τους καθηγητές Δημήτρη Ζώτο και Σάββα Παναγιωτίδη.
- 4 Απριλίου 2013: Επίσκεψη στο αντιπροσωπείας από το Μουσείο της Εφέσου Selsuk Efes. Collective Memory Center.
- 16 Απριλίου 2013: Επίσκεψη μαθητών του 2ου Γυμνασίου Νέας Ιωνίας.
- 13 και 15 Μαΐου 2013: Επίσκεψη φοιτητών του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με τον καθηγητή τους Χάρη Εξερτζόγλου, για τη μελέτη προφορικών μαρτυριών προσφύγων πρώτης γενεάς, καραμανλίδικων εκδόσεων και χαρτών.
- 24 Μαΐου 2013: Επίσκεψη φοιτητών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- 13 Σεπτεμβρίου 2013: Επίσκεψη της καθηγήτριας της Γαλλικής Σχολής Αθηνών Μαρίας Κουρούκλη και υποψηφίων διδασκόντων πανεπιστημιακών σχολών της Γαλλίας.
- 7 Νοεμβρίου 2013: Επίσκεψη αντιπροσωπείας του Δήμου Selcuk της Τουρκίας.

2014

- 19 Φεβρουαρίου 2014: Επίσκεψη μαθητών του 2ου Γυμνασίου Νέας Φιλαδέλφειας.
- 2 Μαΐου 2014: Επίσκεψη μαθητών του 2ου Λυκείου Καισαριανής.
- 19 Σεπτεμβρίου 2014: Επίσκεψη στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών της καθηγήτριας της Γαλλικής Σχολής Αθηνών Μαρίας Κουρούκλη και υποψηφίων διδασκόντων πανεπιστημιακών σχολών της Γαλλίας στο πλαίσιο του σεμιναρίου «Sources orales: méthodes, outils, enjeux».
- 24 Νοεμβρίου 2014: Επίσκεψη των «Φίλων του Μουσείου Μπενάκη».

2015

- 3 Φεβρουαρίου 2015: Επίσκεψη μαθητών του 3ου Γυμνασίου Ξάνθης Μέλπω Μερλιέ.

2016

- 5 Φεβρουαρίου 2016: Επίσκεψη μαθητών του 7ου Γενικού Λυκείου Περιστερίου με την καθηγήτριά τους Ευαγγελή Σταμούλη.
- 16 Μαρτίου 2016: Επίσκεψη μαθητών του Ιου Γενικού Λυκείου Παλαιού Φαλήρου.
- 23 Μαρτίου 2016: Επίσκεψη μελών της Ένωσης Συλλαίων.
- 6 Απριλίου 2016: Επίσκεψη μαθητών του Ιου Γενικού Λυκείου Αργυρούπολης.

2017

- 3 Φεβρουαρίου 2017: Επίσκεψη μελών της Ενώσεως Φίλων Ακροπόλεως, στο πλαίσιο της οποίας η αρχιτέκτων Ειρήνη Φατσέα, πραγματοποίησε ομιλία για την αρχιτεκτονική και την ιστορία του οικήματος στο οποίο στεγάζεται το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών.
- 28 Απριλίου 2017: Επίσκεψη μελών του Ολλανδικού Ινστιτούτου Αθηνών. Την ομάδα των δεκαπέντε προπτυχιακών φοιτητών της Faculty of Philosophy, Theology and Religious Studies, Nijmegen University συνόδευαν ο δρ Willem W. Ledebøer, γενικός γραμματέας του Ινστιτούτου και ο συνεργάτης του Ινστιτούτου δρ Νίκος Χριστοφής.
- 8 Νοεμβρίου 2017: Επίσκεψη της ομάδας Erasmus+ «Connecting Classrooms 3.0» του Ιου Γυμνασίου Αχαρνών και της ισπανικής ομάδας Erasmus+ από το Γυμνάσιο του Burgos στο πλαίσιο ευρωπαϊκού προγράμματος για το προσφυγικό φαινόμενο.
- 19 Δεκεμβρίου 2017: Επίσκεψη μεταπτυχιακών φοιτητών από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού σεμιναρίου «Εθνογραφική έρευνα πεδίου και αρχεία» του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία και λαογραφία.

2018

- 8 Μαρτίου 2018: Επίσκεψη μαθητών του 2ου Γενικού Λυκείου Αγίας Παρασκευής.
- 3 Μαΐου 2018: Επίσκεψη μαθητών του 6ου Γενικού Λυκείου Ιλίου.

6. Συμμετοχή σε εκδηλώσεις άλλων φορέων

- 9 Σεπτεμβρίου 2016: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για την έκδοση που διοργάνωσε το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά με τίτλο «Κερδισμένη πατρίδα: πρόσφυγες του 1922 στον Πειραιά».
- 1η Δεκεμβρίου 2016: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού στο ηλεκτρονικό περιοδικό LIFO για το αφιέρωμα *Αθήνα. Ιστορία μιας πόλης*.
- 18 Δεκεμβρίου 2016: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για την εκπομπή του τηλεοπτικού σταθμού Antenna «Της Alpha τα ζυμώματα».
- 29 Δεκεμβρίου 2016: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού στην έκδοση «Η αττική γη υποδέχεται τους πρόσφυγες του '22» του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και την Δημοκρατία, που παρουσιάστηκε στον Πειραιά.
- 25 Ιανουαρίου 2017: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού στην ΕΡΤ για την εκπομπή «Ιστορικοί περιπάτοι» με θέμα το Προσφυγικό ζήτημα.
- Ιούλιος 2017: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για τον 6^ο τόμο της έκδοσης της Κατερίνας Νικολαΐδου - Ντάναση, *Καισάρεια - Η Ροδοκανάκειος Ιερατική Σχολή*.
- Ιούλιος 2017: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για επετειακή εκδήλωση για την Μικρασιατική Καταστροφή που συνδιοργάνωσαν ο Δήμος Λαρισαίων και ο Σύλλογος Μικρασιατών Νομού Λαρίσης.
- Ιούλιος 2017: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού στον Πολιτιστικό Σύλλογο Κάτω Πουλιών Ηρακλείου Κρήτης για επετειακή εκδήλωση για τη Μικρασιατική Καταστροφή.
- 14 Δεκεμβρίου 2017: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για την έκδοση που διοργάνωσε η Αδελφότητα Μικρασιατών Νομού Χανίων «Ο Άγιος Πολύκαρπος» για τα ενενήντα πέντε χρόνια της Μικρασιατικής Καταστροφής.
- Δεκέμβριος 2017: Δωρεά εκδόσεων του ιδρύματος για τον εμπλουτισμό της σχολικής βιβλιοθήκης του Γενικού Λυκείου Παλαμά Καρδίτσας.
- Δεκέμβριος 2017: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού στην έκδοση «160 χρόνια Made in Greece. Βιομηχανία, πρωτοπορία, καινοτομία», που συνδιοργάνωσαν το Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου και η Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων.
- Σεπτέμβριος 2018: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για το βιβλίο: Loukas Lymperopoulos, *Die Pontosgriechen in Geschichte und Gegenwart*, Αμβούργο, Landeszentrale fur politische Bildung, 2020.

- Οκτώβριος 2018: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για την έκδοση ημερολογίου του Σωματίου Προκοπιών-Αθηνών-Πειραιώς-Περιχώρων.
- Ιούλιος 2019: Παραχώρηση φωτογραφικού υλικού για την έκδοση ημερολογίου από το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα.

7. Αρχείο Μερλιέ

Η καθηγήτρια Άρτεμις Λεοντή (Department of Classical Studies, University of Michigan) ασχολήθηκε με τη συστηματική ευρετηρίαση καθώς και την ψηφιοποίηση του Αρχείου της Εύας Palmer-Σικελιανού, το οποίο αποτελεί τμήμα του Αρχείου Μερλιέ. Από την έρευνα αυτή προέκυψε το βιβλίο: *Artemis Leontis, Eva Palmer Sikelianos. A Life in Ruins*, Princeton, Princeton University Press, 2019.

Κατά την υπό ανασκόπηση περίοδο ολοκληρώθηκε η καταγραφή των εκδόσεων του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών που απόκεινται στο Αρχείο Μερλιέ.

Επίσης, το υλικό του Αρχείου Μερλιέ μελέτησαν οι εξής ερευνητές:

- Αύγουστος 2014: Βασίλης Μόσκος, υποψήφιος διδάκτωρ, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Μάιος 2017: Lucile Farnoux, καθηγήτρια, Université François-Rabelais.
- Ιούλιος 2016: Stroh Susanne Sadlier, Research Fellow, Cambridge Institute for Family Enterprise.
- Νοέμβριος 2016: Μαρίνα Καπελάκη, καθηγήτρια - ερευνήτρια.
- Απρίλιος 2017: Γιολλάντα Χατζή, φιλόλογος - συγγραφέας.
- Αύγουστος 2017: Maria Malagardis, δημοσιογράφος.
- Δεκέμβριος 2018: Χ. Λ. Καραόγλου, ομότιμος καθηγητής Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Φεβρουάριος 2019: Τριαντάφυλλος Μποστάντζης, υποψήφιος διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Μάρτιος 2019: Γιάννης Κόκκωνας, αναπληρωτής καθηγητής, Τμήμα Αρχαιολογίας και Βιβλιοθηκονομίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

8. Οικονομικά

Η ενδημική οικονομική δυσπραγία αποτέλεσε και κατά την περίοδο αυτή το σημαντικότερο πρόβλημα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Οι δυσκολίες για ένα ίδρυμα που προσπαθεί να επιτελέσει το έργο του με σοβαρότητα και συνέπεια, αλλά χωρίς μόνιμη και επαρκή χρηματοδότηση, είναι

προφανείς. Μοιραία το επιστημονικό έργο παρεμποδίζεται και σε ορισμένες συγκυρίες υποβαθμίζεται στη σειρά των προτεραιοτήτων μας, λόγω της αβεβαιότητας για την επιβίωση του ιδρύματος, καθώς συχνά η δραματική έλλειψη πόρων γίνεται επαχθής ακόμη και σε σχέση με τα μικρά πρακτικά θέματα της καθημερινής λειτουργίας. Δυστυχώς η κρατική επιχορήγηση, παρά τις προσπάθειες και τις επίμονες έγγραφες και προφορικές εκκλήσεις προς τους αρμοδίους και παρά τη συμπαράσταση από υπηρεσιακούς παράγοντες της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, δεν κατέστη δυνατό να αναπροσαρμοστεί κατά τρόπο ουσιαστικό και μόνιμο. Η δεσμοδετημένη επιχορήγηση από το Υπουργείο Πολιτισμού περικόπηκε με αριθμητική πρόοδο για να μειωθεί σε ποσό απολύτως δυσανάλογο προς τις πραγματικές ανάγκες για την λειτουργία του Ιδρύματος. Παρ' όλα αυτά οι συνθήκες ομαλής λειτουργίας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών εξασφαλίσθηκαν χάρη στις δωρεές του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη, του Ιδρύματος Ν. Demos στην Αμερική, άλλων δωρητών, καθώς και στη χρηματοδότηση που προήλθε από την εκπόνηση τριετούς επιστημονικού και εκδοτικού προγράμματος που εξασφαλίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και τους Εθνικούς Πόρους.

Με βάση τα προαναφερόμενα ο οικονομικός απολογισμός κατά την περίοδο 2013-2019 παρουσιάζεται ως εξής:

ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Έτος	Ευρώ
2013	–
2014	158.000,00
2015	50.000,00
2016	150.000,00
2017	110.00,00
2018	100.00,00
2019	125.00,00
ΣΥΝΟΛΟ	693.000,00

ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΠΑΓΚΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έτος	Ευρώ
2013	5.000,00
2014	5.000,00
2015	3.000,00
2016	5.000,00
2017	3.000,00
2018	4.000,00
2019	2.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	27.000,00

ΧΟΡΗΓΙΑ Ν. DEMOS FOUNDATION

Έτος	Ευρώ
2013	7.251,11
2014	8.114,00
2015	9.185,00
2016	11.260,00
2017	14.265,00
2018	12.314,00
2019	13.304,00
ΣΥΝΟΛΟ	75.693,11

ΔΩΡΕΕΣ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΩΝ

Έτος	Ευρώ
ΙΔΡΥΜΑ Α.Γ. ΛΕΒΕΝΤΗ	
2013	–
2014	50.000,00
2015	50.000,00
2016	50.000,00
2017	50.000,00
2018	50.000,00
2019	50.000,00
COCA-COLA, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΦΙΑΛΩΣΕΩΣ ΑΕ	
2013	10.000,00
2014	–
2015	5.000,00

ΆΛΛΕΣ ΔΩΡΕΕΣ

Έτος		Ευρώ
2013	ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ	50.000,00
2013	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΟΣ	30.000,00
2013	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΥΙΔ	20.000,00
2013	ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ	12.500,00
2013	CONSOLIDATED BUSINESS SOLUTIONS	2.000,00
2013	ΆΛΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ	658,62
2014	ΜΑΡΙΝΑ ΜΑΡΤΙΝΟΥ	30.000,00
2014	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΥΙΔ	20.500,00
2014	ΛΑΙΔΗ ΜΑΡΕ	12.500,00
2014	ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ	12.500,00
2014	HELLENIC COLLEGE INC	2.304,00
2015	ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΜΑΥΡΟΧΑΛΥΒΙΔΟΥ	20.000,00
2015	ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΤΙΝΟΥ	15.000,00
2015	ΜΑΡΙΝΑ ΜΑΡΤΙΝΟΥ	15.000,00

Έτος		Ευρώ
2015	ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ ΚΕΡΤΣΙΚΩΦ	2.500,00
2015	ΑΛΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ	395,00
2016	ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ	30.000,00
2016	ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΜΑΥΡΟΧΑΛΥΒΙΔΟΥ	30.000,00
2016	ΑΛΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ	800,00
2017	ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ	30.000,00
2017	ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ	10.000,00
2017	CONSOLIDATED BUSINESS SOLUTIONS ΑΕ	3.600,00
2017	ΑΛΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ	937,00
2018	ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ	30.000,00
2018	HELLENIC COLLEGE	5.027,00
2018	ΑΛΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ	292,00
2019	CONSOLIDATED BUSINESS SOLUTIONS ΑΕ	3.600,00
2019	ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ	30.000
2019	ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΣΤΑΣ & ΕΛΕΝΗ ΟΥΡΑΝΗ	2892
2019	ΑΛΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ	525

9. Οίκημα

Το νεοκλασικό οίκημα της οδού Κυδαθηναίων 11-13 έχει πλέον ταυτιστεί με το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. Η στέγαση σε ένα από τα περιβλεπτα και ιστορικά διατηρητέα κτίρια της συνοικίας της Πλάκας έχει προσδώσει στο Ίδρυμα την αναγκαία εμφάνιση που επιβάλλει η ιστορία του και η σπουδαιότητα της αποστολής που επιτελεί. Ο χαρακτήρας του οικήματος ως διατηρητέου και η παλαιότητα της κατασκευής καθιστούν αναγκαία τη συνεχή συντήρηση των χώρων, γεγονός που επιβαρύνει σημαντικά τον προϋπολογισμό του Κέντρου. Στο χρονικό διάστημα 2013-2019 έγιναν οι εξής σημαντικές και ουσιαστικές βελτιωτικές και εκσυγχρονιστικές εργασίες:

1. Στεγανοποίηση και ελαιοχρωματισμός υπογείου χώρου.
2. Επισκευή κεραμοσκεπής.
3. Αντικατάσταση παλαιών κουφωμάτων και παραθύρων.
4. Αντικατάσταση και επισκευή μηχανισμών σκιάσεως.
5. Επισκευή και αντικατάσταση κλειδαριών ασφαλείας.

6. Ηλεκτρολογικές εργασίες: νέες ηλεκτρικές καλωδιώσεις, νέοι πίνακες ηλεκτροδότησης.

7. Διάφορες ξυλουργικές κατασκευές.

Το συνολικό κόστος των παραπάνω εργασιών και εξοπλισμών ανήλθε στα 33.054,70 ευρώ.

Σε μηνιαία βάση συντηρείται πλέον ο κήπος του Κέντρου. Στον όμορφο χώρο, που έχει διαμορφωθεί στην εσωτερική αυλή του κτιρίου, διοργανώνονται δεξιώσεις που πλαισιώνουν διαλέξεις και πνευματικές εκδηλώσεις που φιλοξενούνται στην Αίθουσα Α. Γ. Λεβέντη.

Το οίκημα και η ιστορία του αποτέλεσαν αντικείμενο συστηματικής επιστημονικής μελέτης, από την καθηγήτρια του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Ρένα Φατσέα και την ομάδα της. Τα πορίσματα της μελέτης και τα σχετικά σχέδια και αποτυπώσεις δημοσιεύονται στο άρθρο της «Αντιστάσεις μνήμης – Μαρτυρίες Αρχείου: Η περίπτωση ενός αθηναϊκού σπιτιού της οθωνικής περιόδου (Κυδαθηναίων 11-13)», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 19 (2015), σσ. 317-380.

10. Επιστημονική δραστηριότητα

A. Δραστηριότητα διευθυντή

ΠΑΣΧΑΛΗΣ Μ. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗΣ

– Συμμετοχές σε συνέδρια (επιλογή)

2013

- 21 Φεβρουαρίου 2013: «Η Συνθήκη της Λωζάννης και η ελληνική πολιτική σκέψη», Συνέδριο «Ενενήντα χρόνια από τη Συνθήκη της Λωζάννης», Νομική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών - Υπουργείο Εξωτερικών.
- 26 Μαρτίου 2013: «Reflections on the Intellectual Tradition of Southeastern Europe», αντιφώνηση τιμωμένου στην τελετή της απονομής του τίτλου Doctor Honoris Causa, Σχολή Πολιτικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Βουκουρεστίου, Βουκουρέστι.
- 27 Μαρτίου 2013: «The Documentary Records concerning Iosipos Moisioudax. Methodological Problems of Constructing a Biography in Southeast European Studies», πέμπτη διάλεξη στη σειρά *Ιστορίες*

από τα Αρχεία, Εθνικά Αρχεία Ρουμανίας, Caru' cu Bere, Βουκουρέστι.

- 30 Σεπτεμβρίου 2013: «From empires to nations: transitions in the historical experience of Southeastern Europe», Annual Stavros Niarchos Foundation Lecture, Yale University, Macmillan Center, New Haven, Connecticut, USA.
- 3 Οκτωβρίου 2013: «The idea of Southeastern Europe», διάλεξη, Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University, Medford, Massachusetts, USA.
- 16 Νοεμβρίου 2013: «Εναρκτήρια ομιλία», στο Διεθνές Συνέδριο «Turkish-Greek compulsory population exchange in its 90th year: New approaches, new findings», Κωνσταντινούπολη, Πανεπιστήμιο Κοζ, Nişantaşı Campus.

2014

- 12 Ιουνίου 2014: «Prince Constantin Brancoveanu and Greek learning», Συνέδριο «Constantin Brancoveanu et le monde de l'Orthodoxie», Ινστιτούτο Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Ιερά Μητρόπολη Σιμπίου, Σιμπίου, Ρουμανία.
- 8 Οκτωβρίου 2014: «Enlightenment and Revolution», Lunch seminar, Brookings Institution, Ουάσινγκτον, ΗΠΑ.
- 30 Νοεμβρίου 2014: Πανεπιστήμιο Βουκουρεστίου, Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών, Βουκουρέστι.

2015

- 5 Φεβρουαρίου 2015: «From Empire to Nation. Historical Transitions and the Meanings of Hellenism», 25η Runciman lecture, Centre of Hellenic Studies, King's College, Λονδίνο.
- 4 Μαΐου 2015: «The Neo-hellenic Enlightenment and the Ottoman Empire», Jean Monnet Talk Series, Jean Monnet Chair, Bilkent University, Department of Political Science & Public Administration, Άγκυρα.
- 5 Μαΐου 2015: «Nationalism in Greece and Turkey: Modes of Comparison», Jean Monnet Roundtable Series on Greek and Turkish Nationalism, Jean Monnet Chair, Bilkent University, Department of Political Science & Public Administration, Άγκυρα.

- 3 Ιουλίου 2015: «Traditions of constitutionalism in Greek political thought», *Making Constitutions, Building Parliaments, Constructing Representative Institutions, 1000-2000*, 66ο Συνέδριο, The International Commission for the History of Parliamentary and Representative Institutions - The History of Parliament Trust, Portcullis House, House of Commons, Λονδίνο.
- 18 Σεπτεμβρίου 2015: Keynote Lecture: «Enlightenment and Nationalism», Συνέδριο «Conceptual History in Central and Southeastern Europe», Centre for Advanced Study in History, Πανεπιστήμιο Τιμισοάρας, Ρουμανία.
- 4 Δεκεμβρίου 2015: Keynote Lecture: «The historiography of modern Cyprus and Robert Holland's place in it», Ημερίδα «Visions and realities: Cypriot Experience in the Transition from Empire», προς τιμήν του ιστορικού Robert Holland, Centre for Hellenic Studies, King's College, Λονδίνο.

2016

- 26 Φεβρουαρίου 2016: «Οι αγιολογικές συμβολές του Νεοφύτου Ροδινού και του Αρχιμανδρίτη Κυπριανού του Κουριοκουρίτη», Γ΄ Διεθνές Συνέδριο Κυπριακής Αγιολογίας, Ιερά Μητρόπολις Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, Παραλίμνι, Κύπρος.
- 25 Μαρτίου 2016: «Έννοιες της ελευθερίας», επίσημος λόγος εθνικής εορτής 25ης Μαρτίου, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 2 Απριλίου 2016: «Ο Χρυσόστομος Παπαδόπουλος και η Εκκλησία της Κύπρου», «Θεολογικές Προσωπογραφίες III: Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Παπαδόπουλος. Θεολογία και Εκκλησιαστική ζωή στο Μεσοπόλεμο», Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου, Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας, Μελισσάτικα, Βόλος.
- 8 Απριλίου 2016: «Οι Κυπριακές και οι Μικρασιατικές Σπουδές ως πεδίο συνάντησης των Νεοελληνικών και Οθωμανικών Σπουδών», Σεμινάριο Νεοελληνικών και Οθωμανικών Σπουδών, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ιστορικό Αρχείο Πανεπιστημίου Αθηνών.
- 23 Σεπτεμβρίου 2016: «Κίνηση και στατικότητα στην ιστορία της νεότερης Κρήτης», διάλεξη ολομέλειας, ΙΒ΄ Διεθνές Κρητικολογικό Συνέδριο, Ηράκλειο.

- 14 Οκτωβρίου 2016: «Η Ελληνική Επανάσταση και η Ευρωπαϊκή πολιτική σκέψη», Ε΄ Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο της Εκκλησίας της Ελλάδος «Ο διεθνής περίγυρος και ο Φιλελληνισμός κατά την Ελληνική Επανάσταση», Αθήνα.
- 4 Νοεμβρίου 2016: «Οι Κρητικές Επανάστασεις ως επιστημονικό ζήτημα», Ημερίδα «Αρκάδι - 150 Χρόνια από το Ολοκαύτωμα (1866-2016)», Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 18 Νοεμβρίου 2016: «Η μαρτυρία της εθνογραφίας του Μικρασιατικού Πόντου: διαπιστώσεις και προκαταρκτικά συμπεράσματα», 3ο Διεθνές Συνέδριο Ποντιακών Ερευνών «Ο Πόντος στην ύστερη Οθωμανική Αυτοκρατορία (1774-1908), Κοινωνία και Οικονομία», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- 24 Νοεμβρίου 2016: «Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η ελληνική πολιτική σκέψη», Συνέδριο: «Η πολιτική κληρονομιά του Ελευθερίου Βενιζέλου, Συνέχειες και ασυνέχειες», Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Αθήνα.
- 8 Δεκεμβρίου 2016: «Πολιτική Επιστήμη και Δημοκρατική Πολιτεία», ομιλία τιμωμένου κατά την απονομή του Βραβείου Εξαίρετης Πανεπιστημιακής Διδασκαλίας εις μνήμην Β. Ξανθόπουλου - Στέφανου Πνευματικού, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Παλαιά Βουλή, Αθήνα.
- 9 Δεκεμβρίου 2016: «Στα ίχνη του Ευγενίου Βούλγαρη», τιμητική εκδήλωση για την επέτειο των τριακοσίων χρόνων από τη γέννηση του Μεγάλου Διδασκάλου του Γένους Ευγένιου Βούλγαρη, Αναγνωστική Εταιρεία Κερκύρας, Κέρκυρα.

2017

- 15 Μαρτίου: «Νεοελληνικός Διαφωτισμός», Colloquium Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- 28 Μαρτίου: «The Greek-Turkish Population Exchange and the Centre for Asia Minor Studies», Διεθνές Συνέδριο «İzmir göç ve mübadele sempozyumu» [Σμύρνη: Συμπόσιο για την Ανταλλαγή και τον ξεριζωμό], που συνδιοργανώθηκε από το Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi [Μουσείο και Αρχείο της Πόλεως της Σμύρνης Ahmet Piriştina] και τον Μητροπολιτικό Δήμο Σμύρνης (İzmir Büyükşehir Belediyesi), Σμύρνη, İzmir Sanat- Kültürpark.
- 19 Μαΐου: «Αμφιλεγόμενες ιστορίες: Τα μουσεία μιλούν για εκείνα που δεν λέγονται», εκδήλωση της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων του

Ελληνικού Τμήματος του ICOM προς τιμήν του Δημοτικού Μουσείου Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, Καλάβρυτα.

- 30 Μαΐου: «Spinozist Ideas in the Greek Enlightenment», International Intellectual History Conference: «The Rethinking of Religious Belief in the Making of Modernity», American University in Bulgaria, Blagoevgrad, Βουλγαρία.
- 8 Ιουνίου 2017: «The Orthodox Church and the secular ideologies of modernity», Keynote lecture, εγκαίνια του Κληροδοτήματος Tsiter - Kontoroulou, Ινστιτούτο Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Βιέννης, Αρχείο Πανεπιστημίου Βιέννης, Βιέννη.
- 22 Αυγούστου 2017: «Ο πρώιμος Διαφωτισμός ως έννοια και ως κατηγορία ιστορικής ανάλυσης», Διεθνές Συνέδριο: «Από τη Χίο στην Πόλη και τη Μολδοβλαχία. Η αρχή μιας δυναστείας: Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος ο εξ Απορρήτων (1641-1709) και Νικόλαος, Ηγεμόνας Μολδοβλαχίας (1680-1730)», Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Χίου.
- 24 Σεπτεμβρίου 2017: «Η μαρτυρία της εθνογραφίας του Μικρασιατικού Πόντου. Διαπιστώσεις και προκαταρκτικά συμπεράσματα», Διάλεξη-παρουσίαση των τόμων της *Εξόδου Γ'-Ε'*, Δήμος Δράμας και Ποντιακοί Φορείς Δράμας, Δημοτικό Ωδείο, Δράμα.
- 6 Νοεμβρίου 2017: «In Search of the Enlightenment in the Greek Intellectual Tradition», Scottish Hellenic Society of Edinburgh, Playfair Library, Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου.
- Νοέμβριος 2017: Charles Gordon MacKay Lecturer, School of Classics, History and Archeology, Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου.
 - 13 Νοεμβρίου 2017: «The Heritage of Humanism in the Greek Intellectual Tradition», Charles Gordon Mackay Lecture Συμπληρωματικά σεμινάρια εμβάθυνσης:
 - 22 Νοεμβρίου 2017: Seminar I «The Recovery of Antiquity».
 - 29 Νοεμβρίου 2017: Seminar II «The Classics and Revolution».
- 15 Δεκεμβρίου 2017: «Δύο εξαιρέσεις στην ελληνική ιστοριογραφία: Ν. Βλάχος και Μ.Θ. Λάσκαρης», Συνέδριο «Σερβία και Ελλάδα στον 19ο και τον 20ό αιώνα», Institute for Balkan Studies, Σερβική Ακαδημία Επιστημών, Βελιγράδι.

2018

- 8 Μαρτίου 2018: «Η σπουδή του νέου ελληνισμού ως επιστημονική πρόσκληση». Αντιφώνηση τιμωμένου κατά την τελετή αναγορεύσεως

σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή. Της τελετής προηγήθηκε η Ημερίδα «Νεοελληνικός Διαφωτισμός, ελληνικές και βαλκανικές διαδρομές». Βλ. *Τα κατά την αναγόρευσιν του Ομότιμου Καθηγητή Πασχάλη Κιτρομηλίδη σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας*, επιμ. Μ. Γ. Βαρθούνης - Θ. Β. Κούγκουλος, Κομοτηνή, Παρατηρητής, 2018.

- 18 Απριλίου 2018: «On the Liberty of the Ancients and the Moderns/Libertà degli antichi e dei modernás: una revisitazione», Lectio magistralis, Laboratorio di Istoria del' Pensiero Politico, Dipartimento di Storia, Archeologia, Geografia, Arte e Spettacolo, Πανεπιστήμιο Φλωρεντίας.
- 17 Μαΐου 2018: «Νεοελληνικός Διαφωτισμός και το αίτημα της λατινομάθειας», Ημερίδα «Λατινομάθεια και Ελληνική παιδεία», Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Φλώρινα.
- 18 Ιουνίου 2018: «Adamantios Korais and the vision of a free society», εορτασμός της εκατονταετηρίδος της ιδρύσεως της Korais Chair of Modern Greek and Byzantin History, Language and Literature, Centre for Hellenic Studies, King's College, Λονδίνο.
- 5 Οκτωβρίου 2018: «Εναρκτήρια ομιλία», Διεθνής Ημερίδα «From Brothers to Enemies: Young Turks and Ottoman Greeks (1908-1918)», Αίδουσα Α. Γ. Λεβέντη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.
- 13 Οκτωβρίου 2018: «Crisis as a motivation for political reflection», Closing Keynote Lecture, Συνέδριο «Crisis and Renewal in the History of Political Thought, European Society for the History of Political Thought», Πανεπιστήμιο Χαϊδελβέργης, Neue Universitat, Χαϊδελβέργη. Της διαλέξεως προηγήθηκε η απονομή του πρώτου ESHPT Lifetime Achievement Award.
- 2 Νοεμβρίου 2018: «The Challenges of Pluralism», Keynote lecture, Third Levantine Heritage Foundation International Conference, Cotsen Hall, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Αθήνα.
- 14 Νοεμβρίου 2018: «Στα ίχνη του Ευγενίου Βούλγαρη», Πανεπιστήμιο Μπρνο, Μπρνο, Δημοκρατία της Τσεχίας.
- 15 Νοεμβρίου 2018: «Το εκδοτικό πρόγραμμα και το επαναστατικό σχέδιο του Ρήγα Βελεστινλή», Πανεπιστήμιο Καρόλου, Πράγα.

2019

- 30 Ιανουαρίου 2019: «Ελληνική παιδεία. Ιδέα και ιστορία», πανηγυρικός εορτασμός των ελληνικών γραμμάτων, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία.
- 30 Μαΐου - 7 Ιουνίου 2019: Επιστημονική περιοδεία στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας για διαλέξεις και σεμινάρια στις πόλεις Πεκίνο, Qingdao και Σαγκάη.
 - 30 Μαΐου 2019: Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών, Πεκίνο: Seminar «Culture and Ideology. Questions of classical reception and clash of civilizations».
 - 31 Μαΐου 2019: Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών, Πεκίνο: «At the origins of European political thought: Political ideas in Aeschylean tragedy».
 - 5 Ιουνίου 2019: Ocean University, Τσινγκντάο: «The maritime factor in Greek history».
 - 6 Ιουνίου: Fudan University, Σαγκάη: «Greek political thought and modern ideas of liberty».
- 4 Σεπτεμβρίου 2019: «Faith and the challenges of worldly power: What is left of Orthodoxy?», Keynote Lecture, Δωδέκατο Διεθνές Συνέδριο Σπουδών Νοτιανατολικής Ευρώπης, Νομική Σχολή, Πανεπιστήμιο Βουκουρεστίου, Βουκουρέστι.
- 12 Οκτωβρίου 2019: «Ο Κύριλλος Λούκαρις ως εκκλησιαστικός ηγέτης», Συνέδριο «Η Μονή Αγκαράθου την εποχή της Βενετοκρατίας», Ιερά Αρχιεπισκοπή Κρήτης-Περιφέρεια Κρήτης, Πολιτιστικό και Συνεδριακό Κέντρο Ηρακλείου, Ηράκλειο.

– Δημοσιεύσεις

1. Βιβλία

2013

- *Enlightenment and Revolution. The Making of Modern Greece*, Κέμπριτζ-Λονδίνο, Harvard University Press, 2013.
[Αναθεωρημένη και ενημερωμένη έκδοση του αρ. 15 με νέα εισαγωγή στην αμερικανική έκδοση].

Κρίσεις:

Michael Llewellyn Smith, *The Anglo-Hellenic Review* 49 (άνοιξη 2014), σσ. 35-36.

Glen Bowersock, *The New Republic*, July 14, 2014, σσ. 42-45.

D. T. Bataković, *Balkanica* XLV (2014), σσ. 471-474.

P. Mackridge, *Byzantine and Modern Greek Studies* 39 (2015), σσ. 155-156.

S.A. Rainert, *The American Historical Review* 120 (2015), σσ. 734-735.

Rachel Hammersley, *The Times Literary Supplement* 5902 (13.5.2016), σ. 35.

Harris Mylonas, *Nations and Nationalism* 22 (2016), σσ. 598-600.

Laszlo Kontler, *History of Political Thought* XXXVIII (2016), σσ. 806-813.

Simos Zeniou, *Journal for Eighteenth-Century Studies* 40 (2017), σσ. 148-150.

V. Molos, *European History Quarterly* 47 (2017), σσ. 153-155.

Tsvetomir B. Todorov, *Études Balkaniques*, LIII année, 1 (2017), σσ. 170-174.

J. Astigarraga, *Pedrables. Rivista d' Història Moderna* 36 (2016), σσ. 303-318.

A. Pippidi, *Revue des études sud-est européennes*, LIV (2016), σσ. 358-360.

R. Minuti, *Il pensiero politico* L (2017), σσ. 399-406.

Roxane Argyropoulos, *Dix-Huitième Siècle* 50 (2018), σσ. 718-719.

- Φιλίππου Μεμπρέ. *Αξιόπιστη και λεπτομερής περιγραφή των γεγονότων, πώς οι Τούρκοι άρχισαν την επίθεσή τους με ισχυρές δυνάμεις εναντίον του λαμπρού Βασιλείου και νήσου Κύπρου και εξεπόρθησαν βίαια την πρωτεύουσα αυτού Λευκωσία* [= *Πηγές της Κυπριακής γραμματείας και ιστορίας αρ. 3*], επιμ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης – Έλση Τορναρίτου-Μαδιοπούλου, Αθήνα, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών/ΕΙΕ, 2013.

Δεύτερη έκδοση: 2015.

Κρίσεις:

Αναστασία Παπαδιά-Λάλα, *Ελληνικά* 66 (2016), σσ. 167-172.

- *Πολιτική Επιστήμη. Οι περιπέτειες μιας ιδέας*, Αθήνα, Εκδόσεις Πόλις, 2013.

Κρίσεις:

Θ. Κουλουμπής, εφ. *Η Καθημερινή*, 19 Απριλίου 2014, σ. 16.

Π. Βαλλιάνος, *The Athens Review of Books* 64 (Ιούλιος-Αύγουστος 2015), σσ. 54-56.

Α. Πεχλιβανίδης, *Ελληνική Επιδείωση Πολιτικής Επιστήμης* 43 (Δεκέμβριος 2015), σσ. 161-168.

2014

- *Athenian Legacies. European Debates on Citizenship*, επιμ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Φλωρεντία, Leo S. Olschki, 2014 [= *Pensiero Politico Biblioteca* 34].

Κρίσεις:

Μ. Καρασαρίνης, εφ. *Το Βήμα (Βιβλία και Ιδέες)*, 17 Ιανουαρίου 2016.

A. Cantanzaro, *Il Pensiero Politico* LII (2019), σσ. 171-173.

2016

- *Enlightenment and Religion in the Orthodox World*, επιμ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Oxford University Studies in the Enlightenment, Οξφόρδη, Voltaire Foundation, 2016.
Περιέχει: Preface, σσ. 1-3 και «The Enlightenment and the Orthodox World: Historiographical and theoretical challenges», σσ. 5-16.
Κρίσεις:
Review Symposium by Ritchie Robertson, Simon Dixon and Wendy Bracewell, *The Slavonic and East European Review* 95 (2017), σσ. 320-340.
- *Greek-Serbian Relations in the Age of Nation-Building*, επιμ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης – Σοφία Ματθαίου, Αθήνα, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών/ΕΙΕ, 2016.
Περιέχει: Preface, σσ. 9-10 και «The Historical Substance of Greek-Serbian Relations», σσ. 11-17.
Κρίσεις:
Δ. Καιρίδης, εφ. *Η Καθημερινή (Τέχνες και Γράμματα)*, 31 Δεκεμβρίου 2016 - 1 Ιανουαρίου 2017, σ. 11.
B. Aleksov, *The Slavonic and East European Review* 95 (2017), σσ. 546-566.
Sinisa Malesevic, *Nations and Nationalism* 26 (2020), σσ. 549-550.
- *Νεότερη πολιτική θεωρία. Θεωρίες της ελευθερίας*, 6η έκδοση, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2016.

2018

- Αδαμάντιος Κοραΐς, *Σημειώσεις εις το Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος*, εισαγωγή-επιμέλεια Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Αθήνα, Αθήνα Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, 2018.
Εισαγωγή, σσ. 11-60: «Ο Αδαμάντιος Κοραΐς και ο φιλελεύθερος συνταγματισμός στην ελληνική πολιτική σκέψη».
Κρίσεις:
R. Argyropoulos, *Dix-Huitième Siècle* 51 (2019), σσ. 554-555.
Παρουσίαση:
M. Καρασαρίνης, *Το Βήμα/Βιβλία* 28 Μαρτίου 2020, σ. 6/34.

2019

- *Religion and Politics in the Orthodox World. The Ecumenical Patriarchate and the Challenges of Modernity*. Πρόλογος: Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας [*Routledge Religion, Society*

and Government in Eastern Europe and the Former Soviet States, αρ. 6], Λονδίνο-Νέα Υόρκη, Routledge, 2019.

Κρίσεις:

Aleksandra Djurić Milovanović, *Balkanica* XLIX (2018), σσ. 262-264.

Bojan Aleksov, *Middle Eastern Studies* 55 (2019), σσ. 479-481.

I. M. Κονιδάρης, *Νομοκανονικά ΙΖ'*, τχ. 2 (Νοέμβριος 2019), σσ. 239-247.

Εμμ. Βαρβούνης, *Εκκλησιαστικός Φάρος* 89 (2018-2019), σσ. 360-361.

Sinisa Malesevic, *Nations and Nationalism* 26 (2020), σσ. 547-549.

- *Στο όνομα της Ελευθερίας*, επιμέλεια-πρόλογος Πέτρος Παπασαραντόπουλος, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2019.

2. Άρθρα

2013

- «Cyprus in 1821: A Report to the Levant Company and the Layers of Historical Memory», *Κράτος, Οικονομία, Κοινωνία (19ος-20ός αιώνας). Τόμος προς τιμήν του Ομότιμου Καθηγητή Γιώργου Β. Δερτιλή*, επιμ. Άντα Διάλλα – Νίκη Μαρωνίτη, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2013, σσ. 189-198.
- «Thessaloniki and the Cities of the Enlightenment», *(Mis) Understanding the Balkans. Essays in Honour of Raymond Detrez*, επιμ. Michel de Dobbeleer and Stijn Vervaeet, Gent: Academia Press, 2013, σσ. 35-44 [ελλ. μτφρ. «Η Θεσσαλονίκη και οι πόλεις του Διαφωτισμού», *Θεσσαλονίκη: Μια πόλη σε μετάβαση 1912-2012*, επιμ. Δημήτρης Καιρίδης, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2015, σσ. 47-54].
- «Samuel Huntington avant le conflit des civilisations», *Anatoli* 4 (Φθινόπωρο 2013), σσ. 37-39.
- «Dositej Obradović and the Greek Enlightenment», *Balkanica* XLIV (2013), σσ. 201-207. [Also published in Serbian in the *Proceedings of the international conference Dositej Obradović in Serbian History and Culture*, επιμ. Dusan Ivanic, Βελιγράδι, Serbian Academy of Sciences, 2013, σσ. 25-32.]
- «Στην περιφέρεια του ριζοσπαστικού Διαφωτισμού. Ο Χριστόδουλος ο εξ Ακαρνανίας και η μαρτυρία του», *Απάντησις ανωνύμου προς τους αυτού άφρονας κατηγορούς επονομασθείσα Περί Θεοκρατίας*, Δεύτερη έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις Κουλτούρα, 2013, σσ. 9-56.

Κρίσεις:

N. Σινιόσγλου, *The Athens Review of Books* 50 (Απρίλιος 2014), σσ. 45-50.

N. Μαυρέλος, εφ. *Η Κυριακάτικη Αυγή (Αναγνώσεις)*, 11 Οκτωβρίου 2014.

- «Enlightenment, Nationalism, the Nation-State and their Impact on the Orthodox World», *St. Vladimir's Theological Quarterly* 57 (2013), σσ. 271-280.
- «A Moldavian Connection to the Introduction of the Enlightenment in Cyprus: The Contribution of Archbishop Kyprianos (1810-1821)», *Istoria: Utopie, Amintire și Proiect de Viitor. Studii de istorie oferite Profesorului Andrei Pippidi*, επιμ. Radu G. Paun – Ovidiu Cristea, Ιάσιο, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Alexandru Ioan Cuza, 2013, σσ. 167-176.
- «Reflections on the Intellectual Tradition of Southeastern Europe», *Analele Universitatii Bucuresti* XV (2013), σσ. 11-17.

2014

- «The Ecumenical Patriarchate», *Orthodox Christianity and Nationalism in Nineteenth- Century Southeastern Europe*, επιμ. Lucian Leustan, Νέα Υόρκη, Fordham University Press, 2014, σσ. 14-33.
Κρίσεις:
Charles A. Frazee, *Church History: Studies in Christianity and Culture* 84 (2015), σ. 678.
James White, *Europe-Asia Studies* 67 (2015), σσ. 992-993.
Ahmet Gencturk, *Nations and Nationalism* 21 (2015), σσ. 834-836.
Jared Warren, *European History Quarterly* 48 (2018), σσ. 165-167.
- «Η αγιορείτικη λογιосύνη και οι προκλήσεις της νεωτερικότητας», *Άγιον Όρος και Λογιосύνη*, Θεσσαλονίκη 2014, σσ. 449-455.
Βιβλιοκρισίες:
Caspar Hirschi, «The Origins of Nationalism», *Nations and Nationalism* 20 (2014), σσ. 173-175.
Seeing Things their way: Intellectual History and the Return of Religion, επιμ. Alister Chapman – John Coffey – Brad S. Gregory, *Religion and the Political Imagination*, επιμ. Ira Katznelson – Gareth Stedman Jones, *History of Political Thought* 35 (2014), σσ. 798-802.
- «Η Συνθήκη της Λωζάννης και η ελληνική πολιτική σκέψη», *90 χρόνια από τη Συνθήκη της Λωζάννης*, επιμ. Φωτεινή Παζαρτζή – Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σσ. 11-15.

2015

- «Ο Σμύρνης Χρυσόστομος προς τον Θεσσαλονίκης Γεννάδιο. Ανέκδοτη επιστολή του 1914», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 19

(2015), σσ. 41-54 (συγγραφή από κοινού με τον Α.-Α. Ν. Ταχιάο).

- «Salvo Mastellone's Work as a Framework for understanding Liberal Democracy», *Il Pensiero Politico* 48,1 (2015), σσ. 230-235.
- «The Patriotism of the Expatriates», *Il Pensiero Politico* 48,3 (2015), σσ. 506-514.
- «Prince Constantine Brâncoveanu and Greek Learning», *Constantin Brâncoveanu et le monde de l'Orthodoxie*, επιμ. Petre Guran, Βουκουρέστι, Editura Academiei Române, 2015, σσ. 44-50.

Κρίσεις:

P. E. Michelson, *Revue des études Sud-Est européennes* LIV (2016), σ. 368.

«Preconditions and Expectations of a Solution», *Resolving Cyprus. New Approaches to Conflict Resolution*, επιμ. James Ker-Lindsay, Λονδίνο, I. B. Tauris, 2015, σσ. 151-158.

Βιβλιοκρισία:

Cyprus and the Renaissance (1450-1650), *Mediterranean Historical Review* 30,1 (2015), σσ. 75-77.

2016

- «Partitocracy and democracy in Cyprus. Concluding reflections and questions», *Party-Society Relations in the Republic of Cyprus*, επιμ. Γ. Χαραλάμπους – Κ. Χριστοφόρου, Λονδίνο, Routledge, 2016, σσ. 203-212.
- «Η Βρετανική πολιτική σκέψη και ο ελληνικός φιλελευθερισμός», *Ελληνοβρετανικές σχέσεις. Πτυχές της πρόσφατης ιστορίας τους*, Αθήνα, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, 2016, σσ. 181-187.
- «Cyprus in History», *Cyprus. The Book of Maps*, επιμ. Άρτεμις Σκούταρη, Αθήνα, Ίδρυμα Σύλβια Ιωάννου, 2016, σσ. ν-χ.

2017

- «In Search of Litterae Humaniores. Presences and absences in the Readership of the Biblioteca Laurenziana», *San Lorenzo. A Florentine Church*, επιμ. Robert W. Waston – Louis A. Waldman, *Villa I Tatti Series* 33, Κέμπριτζ, Harvard University Press, 2017, σσ. 679-697.

Κρίσεις:

A. Belluzzi, *Casabella* 882 (Φεβρουάριος 2018), σ. 105.

- «Η Πατριαρχική Σχολή και η ελληνική παιδεία στην Κωνσταντινούπολη (15ος - πρώιμος 19ος αιώνας)», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 20 (2017), σσ. 29-47.
- «The Byzantine Legacy in Early Modern Political Thought», *The Cambridge Intellectual History of Byzantium*, επιμ. Α. Καλδέλλης – Ν. Σινιόσογλου, Κέμπριτζ, University Press, 2017, σσ. 653-668.
- «Matthaios Kigalas», *Christian-Muslim relations. A bibliographical history*, v. 10: *Ottoman and Safavid Empires (1600-1700)*, επιμ. David Thomas – John Chesworth, Λέντεν-Βοστώνη, Brill, 2017, σσ. 195-203 (σε συνεργασία με τον Ιωάννη Κυριακαντωνάκη).
- «Κίνηση και στατικότητα στην ιστορία της νεότερης Κρήτης», *Κρητικά Χρονικά* ΛΖ' (2017), σσ. 195-215.

2018

- «The historiography of modern Cyprus and Robert Holland's place in it», *Cyprus from Colonialism to the Present: Visions and Realities. Essays in Honour of Robert Holland*, επιμ. Αναστασία Γιάγκου – Αντιγόνη Ηρακλείδου, Λονδίνο-Νέα Υόρκη, Routledge, 2018, σσ. 15-22.
- «Η Φιλική Εταιρεία και η πολιτική γεωγραφία του Διαφωτισμού», *Οι πόλεις των Φιλικών. Οι αστικές διαδρομές ενός επαναστατικού φαινομένου*, επιμ. Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Αθήνα, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, 2018, σσ. 25-35.
- «The modernity of nations. A tribute to Walker Connor», *Nations and Nationalism* 24 (2018), σσ. 506-512.
- «Ίστοριογραφικά προβλήματα της Αθωνιάδος Σχολής», *Άθωνιάς Ακαδημία. 250 έτη από της ιδρύσεως, Άγιον Όρος, Ίερά Μεγίστη Μονή Βατοπεδίου*, 2018, σσ. 47-62.
- «What is Intellectual History? Some Reflections on an Intellectual Crusade», *Il Pensiero Politico* LI,2 (2018), σσ. 275-278.
- «Η μαρτυρία της εθνογραφίας του Μικρασιατικού Πόντου. Διαπιστώσεις και προκαταρκτικά συμπεράσματα», *Ο Πόντος στην ύστερη Οθωμανική Αυτοκρατορία (1774-1908). Κοινωνία και Οικονομία*, επιμ. Θεοδόσιος Αρ. Κυριακίδης – Κυριάκος Στ. Χατζηκυριακίδης, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2018, σσ. 19-30.

2019

Βιβλιοκρισία:

- Peter Schroeder, *Trust in Early Modern Political Thought, 1598-713* (Cambridge 2017), *Il Pensiero Politico LII* (2019), σσ. 152-153.
- «Ορθοδοξία και Διαφωτισμός», *Αγάπης Αντίδωρον Μνήμη Μητροπολίτου κυρού Γερασίμου Φωκά*, επιμ. Ν. Γ. Μοσχονάς, Αργοστόλι, Ιερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας, 2019, σσ. 269-278.

B. Δραστηριότητα Ερευνητών

ΣΤΑΥΡΟΣ Θ. ΑΝΕΣΤΙΑΔΗΣ

– Συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες

- 7 Μαρτίου 2013: «The preservation and treatment of the collective memory of the Asia Minor Greek Orthodox populations: Centre for Asia Minor Studies», Διεθνές Συμπόσιο «Nüfus Mübadelesinden Anvruya Birliğine» [= Από την Ανταλλαγή των Πληθυσμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση], Άδανα, Πανεπιστήμιο Çukurova, Αίδουσα Akif Kansu.
- 27-28 Σεπτεμβρίου 2013: «Küçük Asya Rum Ortodoks nüfusunun ortak belleğinin korunma ve değerlendirilmesi: Küçük Asya Araştırmaları Merkezi (KAAM) [= Η διαφύλαξη και η διαχείριση της συλλογικής μνήμης του μικρασιατικού ελληνισμού: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών]», Διεθνές Συνέδριο «Lozan'a Yeniden Bakmak. 90. Yılında Lozan Antlaşması» [= Νέες προσεγγίσεις στην ερμηνεία της Συνθήκης της Λωζάννης με αφορμή την 90η επέτειό της], Κωνσταντινούπολη, Πανεπιστήμιο Bilgi, Dolapdere Campus.
- 2 Νοεμβρίου 2013: «Yunan ve Türk edebiyatında erken Karamanli tiplerleri: Dimitri Vizantios'tan *Babilonia* (1836) ve Mahmut Yesari'den *Bir Namus Meselesi* (1923) [= Πρώιμες αποτυπώσεις караμανλήδων στην ελληνική και τουρκική λογοτεχνία: Η *Βαβυλωνία* του Δημητρίου Βυζαντίου (1836) και *Ένα θέμα τιμής* του Mahmut Yesari (1923)]», III International Workshop of Karamanlidika Studies, Üçhisar/Καππαδοκία, Argos, Bezihrane.
- 16-17 Νοεμβρίου 2013: «Ταφσιγιέ. Πίλ ούμουμ μουχατζίρ καρηνταντα-σλαρημηζά. Venizelos iktidarı döneminde Mübadillerin endişe dolu

siyasi tercipleri» [= Ταφσιγιέ. Πίλ ούμοϋμ μουχατζίρ καρηνταντασλα-ρημηζά. Οι πολιτικές επιλογές των Ανταλλαγέντων κατά την βενιζελική περίοδο]», Διεθνές Συνέδριο «Turkish-Greek compulsory population exchange in its 90th year: New approaches, new findings», Κωνσταντινούπολη, Πανεπιστήμιο Κοζ, Nişantaşı Campus.

- 30 Ιανουαρίου 2014: «La préservation et la gestion de la mémoire collective de l'hellénisme d'Asie mineure: le Centre d'Etudes d'Asie Mineure», Δημοτικά Αρχεία της Λυών, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων *Archives Municipales de Lyon, Cercle!*, 28 novembre - 31 janvier 2014.
- 20-23 Μαρτίου 2014, «Τρεις μέρες στα μοναστήρια της Καππαδοκίας. Η ανάκτηση του γενέθλιου τόπου με γνώση, αναστοχασμό και πίστη», 3ο Διεθνές Μαθητικό Συνέδριο Λογοτεχνίας «Γ. Σεφέρης. Από τη Σμύρνη στην Πόλη», που διοργανώθηκε από το Ζωγράφειο Λύκειο και τα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδη, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Κωνσταντινούπολη, Ζωγράφειο Λύκειο.
- 29 Μαρτίου 2014: «Ο Ιωακείμ Γ΄ και η προαγωγή της παιδείας. Μεριμνώντας για την περιφρούρηση της εθναρχικής παράδοσης», Ημερίδα «560 χρόνια από την ανίδρυση της Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής (1454-2014). Εξέχουσες μορφές της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας και της κωνσταντινουπολίτικης λογιόσύνης: Ιωακείμ Γ΄ ο Μεγαλοπρεπής & Κωνσταντίνος Ψάχος», Αθήνα, Αμφιδέατρο Πολεμικού Μουσείου.
- 23-26 Οκτωβρίου 2014: «Samsun (Amisos). Aspects of financial development and cosmopolitanism in the late 19th c.», Διεθνές Συνέδριο «The Economic and Social Development of the Port-Cities of the Southern Black Sea Coast, Late 18th - Beginning of the 20th century», Κωνσταντινούπολη, Boğaziçi University.
- 31 Οκτωβρίου - 1η Νοεμβρίου 2014: «Yunanca ve Türkçe literatürde 1964 sürgünü: Bir değerlendirme [= Οι απελάσεις του 1964: Βιβλιογραφική επισκόπηση]», Διεθνές Συνέδριο «1964 Expulsions and the Istanbul Rum: A Turning Point in the Homogenization of Turkish Society», Κωνσταντινούπολη Bilgi University.
- 30 Μαρτίου 2014: «Η συμβολή των *Μικρασιατικών Χρονικών* στη μελέτη των εκπαιδευτικών πραγμάτων στην Σμύρνη», Συμπόσιο «Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες στην πνευματική ζωή της νεότερης Ελλάδας»,

που διοργανώθηκε από το Κέντρο Έρευνας και Μελέτης της Μικρασιατικής Ερυθραίας, Νέα Ερυθραία, Κέντρο Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας Εξέλιξη, Α. Ε. της Τραπεζής Πειραιώς.

- 12-15 Νοεμβρίου 2014: «Küçük Asya Araştırmaları Merkezi'nde yer alan Birinci Dünya Savaşı ile ilgili kaynaklar [= Πηγές για τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών]», Διεθνές Συνέδριο «Savaşın Devletlerin Tarihçilerinin Gözüyle 100. Yılında Birinci Dünya Savaşı [= Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος στην 100ή επέτειό του, με την προσέγγιση των ιστορικών από τα κράτη που πολέμησαν]», Αττάλεια, Πανεπιστήμιο Akdeniz.
- 12-15 Μαρτίου 2015, «Η μαθητεία στην Ιερά Θεολογική Σχολή της Χάλκης», 4ο Διεθνές Μαθητικό Συνέδριο Λογοτεχνίας «Γ. Βιζυηνός. Εισ την Πόλιν», που συνδιοργανώθηκε από τα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδη Θεσσαλονίκης και το Ζωγράφειο Λύκειο Κωνσταντινουπόλεως, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Κωνσταντινούπολη, Ζωγράφειο Λύκειο.
- 31 Ιουλίου 2015: «Küçük Asya Araştırmaları Merkezi ve Trilye Rumlarının tarihi ve kültürel geleneği [= Το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών και η ιστορία και ο πολιτισμός των ελληνορθόδοξων της Τρίγλειας]», Συμπόσιο «Mübadele Kültürü ve Sürdürülmesi [= Ο πολιτισμός των ανταλλαγέντων και η διαφύλαξή του]», που διοργάνωσε ο Δήμος Μουδανιών, Τρίγλεια, Faruk Çelik Kültür Merkezi.
- 2-4 Δεκεμβρίου 2015: «Nüfus Mübadelesinde bir örnek olay: Sinasos (Mustafapaşa) Rumlarının ayrılışı ve Anadolu Rumlarının göçü üzerine gözlemler [= Η Ανταλλαγή των Πληθυσμών και μια ενδεικτική περίπτωση: Επισημάνσεις για την ανταλλαγή των ελληνορθόδοξων της Σινασού και τον ξεριζωμό του μικρασιατικού ελληνισμού]», Διεθνές Συνέδριο «The Balkans and migration on the 100th anniversary of the First World War», Κωνσταντινούπολη, Πανεπιστήμιο Istanbul.
- 8 Δεκεμβρίου 2015: «Δημήτριος Γ. Μοστράτος (1852-1909). Ο εκπαιδευτικός ο λόγιος, ο στοχαστής», κύκλος ομιλιών του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών (ΙΙΕ) *Ειδικές Μορφωτικές Εκδηλώσεις «Επιστήμης Κοινωνία»*, 2015-2016: *Πολιτικές ιστορίες και εικόνες 15ος-20ός αι. (Α΄ κύκλος Ομιλιών): 5η Εκδήλωση*, Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αμφιδέατρο «Λεωνίδα Ζέρβας».

- 12 Απριλίου 2016: «Η παιδεία στην Καππαδοκία τον 19ο αιώνα», Σειρά σεμιναριακών μαθημάτων για την ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης (1453-1922), στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών.
- 22 Απριλίου 2016: «Συμβολές στη διαφύλαξη της συλλογικής μνήμης του μικρασιατικού ελληνισμού: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών και καλλιτεχνική δημιουργία», Ημερίδα για την Παγκόσμια Κληρονομιά, που συνδιοργάνωσαν η Ένωση Μαγνησίας Μικράς Ασίας, ο Δήμος Νικαίας-Ρέντη και ο Όμιλος για την Unesco ιστορίας, τέχνης & θεάτρου, Νίκαια, Δημοτικό θέατρο Νικαίας Μάνος Λοΐζος.
- 10 Μαΐου 2016: «The Exodus of the Greek Orthodox Inhabitants of Sinasos (Mustafapaşa). A Case of the 1923 Population Exchange», στο πλαίσιο της εκδήλωσης «The World Responds to the Greeks», που συνδιοργάνωσαν το Columbia University και το Columbia Global Centers | Istanbul and Boğaziçi University, Κωνσταντινούπολη, Columbia Global Centers.
- 12 Ιουνίου 2016: «Αναφορά στον τελευταίο ελληνισμό της Νικαίας, Η συμβολή του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών», στην εκδήλωση που συνδιοργάνωσαν ο Δήμος Νικαίας και η Αδελφότης Βιδυνών, Νίκαια, Αΐδουσα Εκδηλώσεων του Δήμου Νικαίας.
- 9 Σεπτεμβρίου 2016: «Η εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στην Ελλάδα. Επιτεύγματα και αντινομίες μιας τραυματικής διαδικασίας», εκδήλωση «Η Μικρά Ασία της Καρδιάς Μας», που συνδιοργάνωσαν ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης και ο Οργανισμός Αθλητισμού Πολιτισμού και Παιδικής Αγωγής του Δήμου (ΟΑΠΠΑ), Βούλα, Πλατεία Ιμίων.
- 7 Οκτωβρίου 2016: «Στου Χατζηφράγκου de Kosmas Politis. Aspects d'une ville cosmopolite qui deviendra imaginaire», Διεθνές Συμπόσιο «Villes cosmopolites et imaginaire migratoire en Méditerranée et au Moyen Orient», που συνδιοργάνωσαν το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, η Ερευνητική Ομάδα «Φιλοσοφία, κουλτούρα και κοινωνικές πρακτικές» του ΠΕΔΙΣ, και τα Ερευνητικά Κέντρα CERLOM και CERMOM του Πανεπιστημίου INALCO – Sorbonne Paris-cité, Κόρινθος, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- 8 Νοεμβρίου 2016: «Anadolulu Rum Ortodoks Nüfusun Kavala

ve Yöresine Yerleşimi [= Η εγκατάσταση των μικρασιατών ελληνορθόδοξων στην ευρύτερη περιοχή της Καβάλας]», κύκλος διαλέξεων *Images of the Past. Kavala and its region Octobre - Novembre - Decembre 2016*, συνδιοργάνωση Swedish Research Institute in Istanbul, Swedish Institute at Athens, Anadolu Kültür, Κωνσταντινούπολη, Cezayir Toplantı Salonu.

- 26-26 Νοεμβρίου 2016: «Au départ du voyage du Mataroa. Documents du fonds Octave Merlier du Centre d'études micrasiatiques», Διεθνές Συνέδριο «Archives nationales et les Archives générales de l'État hellénique, France-Grèce, 1915-1995: archives, histoire, mémoire», Παρίσι, Collège néerlandais de la Cité internationale universitaire de Paris, Auditorium.
- 30 Ιανουαρίου - 2 Φεβρουαρίου 2017: «Tekirdağ'ın Rum Ortodoks Nüfusu: Eğitim ve kültüre önem veren bir toplumdandır görümler [= Η ελληνορθόδοξη κοινότητα της Ραιδεστού: όψεις μιας κοινωνίας περιωπής στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό]», Διεθνές Συμπόσιο για την Ανταλλαγή που διοργάνωσε ο Δήμος Ραιδεστού, Süleymanpaşa İncesı Yılmaz İçöz Sahnesi.
- 21-23 Απριλίου 2017: «Küçük Asya Araştırmaları Merkezi'nin kaynaklarına göre 19.ncu yüzyılda Samsun [= Η Σαμφούντα τον 19ο αιώνα με βάση τις πηγές του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών]», VII. Uluslararası Canik Sempozyumu: “Geçmişten Günümüze GÖÇ” / The VIIth International Canik Symposium: «Migration: Past to Present», Σαμφούντα, Canik Kültür Merkezi.
- 27-28 Απριλίου 2017: «Mübadele öncesi İzmir Rum toplumunda kozmopolit unsurlar [= Κοσμοπολίτικα στοιχεία στην ελληνορθόδοξη κοινότητα της Σμύρνης πριν από την Ανταλλαγή]», Διεθνές Συνέδριο «İzmir göç ve mübadele sempozyumu» [Σμύρνη: Συμπόσιο για την Ανταλλαγή και τον ξεριζωμό], που συνδιοργανώθηκε από το Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi [Μουσείο και Αρχείο της Πόλεως της Σμύρνης Ahmet Piriştina] και τον Μητροπολιτικό Δήμο Σμύρνης (İzmir Büyükşehir Belediyesi), Σμύρνη, İzmir Sanat- Kültürpark.
- 16 Νοεμβρίου 2017: «An Archive Work: Preservation and Evaluation of the Collective Memory of Asia Minor Rum Orthodox Population», Κωνσταντινούπολη, Boğaziçi University Archive and Documentation Center, Özger Arnas Hall.

- 14-18 Μαρτίου 2018: «Είναι η Κωνσταντινούπολη του Λεωνή η πόλη των παιδικών χρόνων του Γ. Θεοδοκά; Γεγονότα, διαπιστώσεις και μετασχηματισμοί πέραν του πέπλου της νοσταλγίας», 6ο Διεθνές Μαθητικό Συνέδριο λογοτεχνίας «Ο Κωνσταντινουπολίτης Γιώργος Θεοδοκάς», που συνδιοργανώθηκε από το Ζωγράφειο Λύκειο Κωνσταντινουπόλεως και τα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδη Θεσσαλονίκης υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Κωνσταντινούπολη, Ζωγράφειο Λύκειο.
- 2 Ιουλίου 2018: «Η εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στην Ελλάδα. Επιτεύγματα και αντινομίες μιας τραυματικής διαδικασίας», εκδήλωση για τη Μικρά Ασία που συνδιοργάνωσαν το Ίδρυμα Ιεράς Μητροπόλεως Μαντινείας και Κυνουρίας και ο Φιλολογικός Όμιλος Τριπόλεως, Τρίπολη, Υπαίθριο θέατρο Ιεράς Μητροπόλεως Μαντινείας και Κυνουρίας.
- 18 Σεπτεμβρίου 2018: «Η διαφύλαξη και η διαχείριση της συλλογικής μνήμης του μικρασιατικού ελληνισμού: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών», εκδήλωση «Στα σταυροδρόμια της ιστορίας. Έρευνα και ερευνητικοί δεσμοί στον σύντομο 20ό αιώνα. Τι γνωρίζουμε για την ιστορία της έρευνας και των ερευνητικών δεσμών στην Ελλάδα;», που συνδιοργάνωσαν το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) και η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), Αθήνα, Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών.
- 28 Φεβρουαρίου 2019: «Η ελληνορθόδοξη κοινότητα της Ραιδεστού», σεμιναριακές εισηγήσεις που συνδιοργάνωσαν ο Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού & Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων και η Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη, Κεντρική Βιβλιοθήκη του Δήμου Αθηναίων.
- 22 Νοεμβρίου 2019: «Η διαφύλαξη και η διαχείριση της συλλογικής μνήμης του μικρασιατικού ελληνισμού: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών», 9ο Συμπόσιο του Κέντρου Σπουδής και Ανάδειξης Μικρασιατικού Πολιτισμού (ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.) «Η επίδραση των Μικρασιατών προσφύγων στον Νεοελληνικό Πολιτισμό», Νέα Ιωνία, Συνεδριακό Κέντρο Δήμου Νέας Ιωνίας.
- 28 Νοεμβρίου 2019: «Από την τραγωδία στο εθνικό επίτευγμα. Ο ξεριζωμός του μικρασιατικού ελληνισμού και η αποκατάστασή του στη μητέρα πατρίδα», σειρά διαλέξεων που διοργάνωσε το ΓΕΛ Κρουσινίου υπό την αιγίδα του Δήμου Διονύσου. Κρουσινί, Πολιτιστικό Κέντρο.

– Δημοσιεύσεις

1. Βιβλία

- *Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής Πάνθεον. Δεκαεπτά προσωπογραφίες*, Αθήνα, Σύνδεσμος των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών, 2019, σσ. 216 + εικ.

Παρουσιάσεις:

Γρηγόρης Κεσίσογλου, *Ανατολή*, Ιούλιος 2019.

Δημήτρης Φραντζής, *Ανατολή*, Αύγουστος 2019.

Λαμπρινή Κουζέλη, «Ιστορίες της Μεγάλης του Γένους Σχολής. Μια νέα έκδοση ανασυστήνει στιγμές από την ιστορία του φημισμένου εκπαιδευτηρίου της Κωνσταντινούπολης», εφ. *Το Βήμα (Βιβλία)*, 17 Νοεμβρίου 2019.

Πηνελόπη Τσουκάτου, *Ο Πολίτης*, Δεκέμβριος 2019.

Νικόλαος Κόλμαν, «Πάνθεον Μεγαλοσχολιτών, *Ο Πολίτης*, Φεβρουάριος 2020.

Φίλιππος Δ. Δρακονταειδής, «Βαθείς της γλώσσης μύσται», εφ. *Τα Νέα (Βιβλιοδρόμιο)*, 22 Φεβρουαρίου 2020.

Αντώνιος Στ. Παριζιάνος, εφ. *Απογευματινή Κωνσταντινουπόλεως*, 18 Μαρτίου 2020.

Νίκος Βατόπουλος, «Φαινόμενο πολιτισμού και παιδείας», εφ. *Η Καθημερινή*, 1η Σεπτεμβρίου 2020.

2. Άρθρα

- «Ioannis Kalfoglou (1871-1931). Un patriote ottoman controversé», Marinos Sariyannis (επιμ.), *New Trends in Ottoman Studies. Papers presented at the 20th CIEPO Symposium. Rethymno, 27 June - 1 July 2012*, Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2014, σσ. 757-767.
- «Yunan ve Türk Edebiyatında erken Karamanli tiplerleri [= Πρώιμες απεικονίσεις Καραμανλήδων στην ελληνική και την τουρκική λογοτεχνία]», Evangelia Balta (επιμ.), *Cultural encounters in the Turkish-speaking communities of the late Ottoman Empire*, Κωνσταντινούπολη, The Isis Press, 2014, σσ. 29-40.
- «Οι Περσικές Επιστολές του Μοντεσκιέ στα ελληνικά στη Σμύρνη (1836). Μια έκδοση με σημασία;», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ΙΘ΄* (2015), σσ. 65-80.
- «Βραχύ σημείωμα για την ιστορία, την αποστολή και το πνεύμα της Ιεράς Θεολογικής Σχολής Χάλκης. Γιατί ο Γεώργιος Βιζυηνός δεν συναριθμείται στους αποφοίτους της», *Momentum 4* (Καλοκαίρι 2015): *Αφιέρωμα Γεώργιος Βιζυηνός*, σσ. 24-31.

- «Γιώργος Σεφέρης, Τρεις μέρες στα μοναστήρια της Καππαδοκίας. Η ανάκτηση του γενέθλιου τόπου με γνώση, αναστοχασμό και πίστη», *Μικρασιατική Σπίδα* 20 (2016), σσ. 121-132.
- «Ταφσιγιέ. Πιλ ουμούμ μουχατζίρ καρηντασλαρημηζά. Venizelos iktidari döneminde mübadillerin endişe dolu siyasi tercihleri [=Η αβεβαιότητα στις πολιτικές επιλογές των ανταλλαγέντων την περίοδο διακυβερνήσεως του Ελευθερίου Βενιζέλου]», *90. Yılında Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi. Yeni Yaklaşımlar, Yeni Bulgular. Sempozyum Bildiri Metinleri*, Κωνσταντινούπολη, Lozan Mübadilleri Vakfı Yayınları, 2016, σσ. 242-248.
- «Samsun (Amisos). Aspects of financial development and cosmopolitanism in the late 19th century», Edhem Eldem – Sophia Laiou – †Vangelis Kechriotis (επιμ.), *The economic and social development of the port-cities of the Southern Black Sea Coast and Hinterland, late 18th – beginning of the 20th century*, Κέρκυρα 2017, σσ. 167-182.
- «Ο Ιερός Αυγουστίνος στην Καππαδοκία των Ορθοδόξων Πατέρων. Με οδηγό μια караμανλίδικη πραγματεία», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών Κ'* (2017), σσ. 125-138.
- «Tekirdağ'ın Rum Ortodoks Nüfusu: Eğitim ve kültüre önem veren bir toplumdaki görüntüler [= Η ελληνορθόδοξη κοινότητα της Ραιδεστού: Όψεις της κοινωνικής ακμής στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό]», Kemal Arı (επιμ.), *Mübadelenin 94. Yılı Anısına Uluslararası Mübadele Sempozyumu. "Lozan Mübadelesi Yeni Hayat Mücadelesi"*, 30 Ocak - 1 Şubat 2017, Ραιδεστός, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2017, σσ. 467-488.
- «Küçük Asya Araştırmaları Merkezi'nin Kaynaklarına göre 19. Yüzyılda Samsun (Amisos) [= Η Σαμφούντα κατά τον 19ο αιώνα με βάση τις πηγές του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών]», Osman Köse (επιμ.), *Geçmişten Günümüze Göç*, τ. III, Σαμφούντα, Canik Belediyesi Kültür Yayınları, 2017, σσ. 1621-1630.
- «Hans Christian Andersen' in bir masalından esinlenen Karamanlıca bir hikâye: *Πίρ Βαλιδέ* [= Μια ιστορία στην караμανλίδικη γλώσσα, εμπνευσμένη από ένα παραμύθι του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν: *Πίρ Βαλιδέ*]», Evangelia Balta (επιμ.), *Karamanlidika Legacies*, Κωνσταντινούπολη, The Isis Press, 2018, σσ. 39-47.

- «Mübadele öncesi İzmir Rum toplumunda kozmopolit unsurlar [= Κοσμοπολίτικα στοιχεία στην ελληνορθόδοξη κοινότητα της Σμύρνης]», *Uluslararası İzmir göç ve Mübadele Sempozyumu, 27-28 Nisan 2017, İzmir Sanat-Kültürpark. Bildiri Kitabı*, Σμύρνη, İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2018, σσ. 295-304.
- «Küçük Asya Araştırmaları Merkezi'nde yer alan Birinci Dünya Savaşı ile ilgili kaynaklar [=Πηγές για τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών]», İlhami Yurdakul, Salih Tunç, Şahin Doğan, Mustafa Serin, Güven Dinç (επιμ.), *Savaşın devletlerin tarihçilerinin gözüyle 100. yılında Birinci Dünya Savaşı Uluslararası Sempozyumu/Through the eyes of the warring countries historians the First World War Centenary International Symposium, 12-15 Kasım 2014*, τ. II, Αττάλεια, Akdeniz Üniversitesi Yayınları, 2018, σσ. 1301-1318.
- «Yunanca ve Türkçe Literatürde 1964 Sürgünü: Bir Değerlendirme [= Οι απελάσεις του 1964. Βιβλιογραφική επισκόπηση]», İlay Romain Örs (επιμ.), *İstanbul Rumlar ve 1964 Sürgünleri. Türk Toplumunun Homojenleşmesinde bir dönüm noktası*, Κωνσταντινούπολη, İletişim, 2019, σσ. 193-201.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΜΟΥΖΗΣ

Ως προς την κύρια εργασία του που αφορά την ανδολόγηση και έκδοση των προξενικών εγγράφων του Ελληνικού Προξενείου Σμύρνης για τα έτη 1833-1914, απομένει ο σχολιασμός των εγγράφων και ο καταρτισμός ενός ευρετηρίου κύριων ονομάτων. Το ερευνητικό πρόγραμμα και η τελική έκδοση τελούν υπό την εποπτεία του καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη.

– Συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες

- 16-17 Νοεμβρίου 2013: ανακοίνωση «Collective representation, memory and refugee identity: Asia Minor Greeks after 1923», Διεθνές Συνέδριο «Turkish-Greek compulsory population exchange in its 90th year: New approaches, new findings», Foundation of Lausanne Treaty Emigrants, Koç University Migration Research Center, Centre for Asia Minor Studies & Research Center for Minority Groups, Koç University Nişantaşı Campus, Κωνσταντινούπολη.

- 10 Μαρτίου 2014: διοργάνωση ημερίδας «Η εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στη Μακεδονία και τη Θράκη (1922-1930): Νέες προσεγγίσεις», Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα.
- 25 Ιουλίου 2014: ανακοίνωση «The trauma of uprooting: Asia Minor, 1922 and the refugees in visual arts and literature», σεμινάριο «Summer 2014 Asia Minor Travel Seminar: Greek Orthodox Christians of Ottoman Cappadocia», New York Life Center for the Study of Hellenism in Pontus and Asia Minor at Hellenic College Holy Cross & The Intercollegiate College of Hellenic Studies at The Richard Stockton College of New Jersey, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα.
- 4-6 Σεπτεμβρίου 2014: ανακοίνωση «“One day the mouse may gnaw the cords that bind the lion”: British foreign policy in the Eastern Mediterranean and Greece’s projected role (ca. 1912-1922)», Διεθνές Συνέδριο «The British International History Group Twenty Sixth Annual Conference», British International History Group (Under the Auspices of BISA), London School of Economics and Political Science, Λονδίνο.
- 16 Οκτωβρίου 2014: ανακοίνωση «Η διαφύλαξη και αξιοποίηση της μνήμης των Μικρασιατών προσφύγων και τα αρχεία του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών», Ημερίδα «Τα Αρχεία των Ρωμίων: Ανάδειξη και Αξιοποίηση», Οικουμενική Ομοσπονδία Κωνσταντινουπολιτών & Ιστορικό Αρχείο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πνευματικό Κέντρο Κωνσταντινουπολιτών, Αθήνα.
- 21 Μαρτίου 2015: ανακοίνωση «The other end of a knotty arrangement: Turkish nation-building, the Lausanne Treaty and the Greek Orthodox minority of Istanbul, 1923-1930», Διεθνές Συνέδριο «Modernity Battling Tradition: The Introduction of Kemalism to the Muslim Minority of Western Thrace, 1920-1930», Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- 16-17 Μαΐου 2015: ανακοίνωση «Out of harm’s way? The Greek Orthodox community of Istanbul and the silent disintegration of Ottoman society (1914-1918)», Διεθνές Συνέδριο «World War One and the End of the Ottoman Social Formation», Istanbul Şehir University & Istanbul Medeniyet University, East Campus Conference Hall, Istanbul Şehir University, Κωνσταντινούπολη.

- 8 Δεκεμβρίου 2015: ανακοίνωση «Οι επιπτώσεις του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στη ρωμαϊκή κοινότητα της Κωνσταντινούπολης», κύκλος ομιλιών *Πολίτικες ιστορίες και εικόνες 15ος-20ός αι.*, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα.
- Φεβρουάριος-Μάιος 2016: μέλος της επιστημονικής επιτροπής που διοργάνωσε τον πρώτο κύκλο σεμιναριακών μαθημάτων με τίτλο «Η ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης (1453-1922)», Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα.
- 19 Φεβρουαρίου 2016: ανακοίνωση «Ottoman modernity and communal self-administration: The case of the Orthodox Greeks», Διεθνής Ημερίδα «Rethinking Ottoman Modernity: Culture, Politics and Religion», Forum for Scholars and Publics, Duke University, Βόρεια Καρολίνα.
- 19-20 Φεβρουαρίου 2016: ανακοίνωση «Between Turkish Nationalism and Greek Irredentism: The Greek Orthodox Community of Istanbul (ca. 1914-1923)», Διεθνές Συνέδριο «World War I and the Transformation of the Middle East», Fedex Global Education Center, UNC-CH & Duke University, Βόρεια Καρολίνα.
- 10 Μαΐου 2016: ανακοίνωση «Η ρωμαϊκή κοινότητα της Κωνσταντινούπολης, 1914-1923», κύκλος σεμιναριακών μαθημάτων *Η ιστορία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης (1453-1922)*, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα.
- 3 Αυγούστου 2016: ανακοίνωση «The Aftermath of the 1923 Population Exchange», σεμινάριο «Summer 2016 Asia Minor Travel Seminar: Greek Orthodox Christians of Ottoman Cappadocia», New York Life Center for the Study of Hellenism in Pontus and Asia Minor at Hellenic College Holy Cross & The Intercollegiate College of Hellenic Studies at The Richard Stockton College of New Jersey, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα.
- Μάρτιος-Μάιος 2017: Μέλος της επιστημονικής επιτροπής που διοργάνωσε τον δεύτερο κύκλο σεμιναριακών μαθημάτων με τίτλο «Μικρασιατική Καταστροφή και Προσφυγιά: Από την ελληνική απόβαση στη Σμύρνη στο Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο του 1930», Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα.
- 2-5 Νοεμβρίου 2017: Ανακοίνωση με τίτλο «The Ecumenical Patriar-

chate and the *Megali Idea*: From Unification with Mother Greece to the Creation of an Ionian State (ca. 1918-1922)», διεθνές συμπόσιο «The 25th biennial Symposium of the Modern Greek Studies Association», Stockton University, Γκάλοξει.

- 24-25 Νοεμβρίου 2017: μέλος της επιστημονικής επιτροπής του Διεθνούς Συνεδρίου «Izmir and the Region: Hundred Years of Social, Economic and Cultural Change, 1850-1950», Ahmed Adnan Saygun Art Center, Small Hall, Hrant Dink Foundation, Σμύρνη.
- 19-21 Ιουνίου 2018: ανακοίνωση «Capturing the Catastrophe: Photography and the Greek Refugee Crisis of 1922», Διεθνές Συνέδριο «The First Century of Photography: Photography as History/ Historicizing Photography in (Post-) Ottoman Territories (1839-1939)», Boğaziçi University & ANAMED - Κοç University Research Center for Anatolian Civilizations, Κωνσταντινούπολη.
- 5 Οκτωβρίου 2018: ανακοίνωση «Loyalist Greeks and the Wartime Humanitarian Crisis: The Committee for Destitute Rum (Istanbul, 1917-1918)», Διεθνές Συνέδριο «From Brothers to Enemies: Young Turks and Ottoman Greeks (1908-1918)», Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα.
- 18 Οκτωβρίου - 18 Δεκεμβρίου 2018: μέλος της επιστημονικής ομάδας που διοργάνωσε την έκθεση «Εστίες Ελλήνων πριν και μετά το 1922», Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας & Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Μέγαρο Διομήδη – Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, Αθήνα.
- 2-3 Νοεμβρίου 2018: ανακοίνωση «“Σώστε τα παιδιά!” Η ελληνική προσφυγική κρίση του 1922 και οι διεθνείς ανθρωπιστικές εκστρατείες ενημέρωσης», Συνέδριο «Ελλάδα: Τόπος Υποδοχής Πληθυσμών (1830-1939)», Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα.
- 2-3 Νοεμβρίου 2018: μέλος της επιστημονικής επιτροπής του Διεθνούς Συνεδρίου «The Levantines: Identities & Heritage», The Levantine Heritage Foundation, Cotsen Hall, Gennadius Library, Αθήνα.
- 6 Φεβρουαρίου - 27 Μαρτίου 2019: μέλος της επιστημονικής επιτροπής που διοργάνωσε την έκθεση και τον κύκλο ομιλιών «Πτυχές της Εγκατάστασης των Μικρασιατών Προσφύγων στην Ελλάδα», Παγκόσμιο Πολιτιστικό Ίδρυμα Ελληνισμού της Διασποράς & Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αίδουσα Εκδηλώσεων Π.Π.Ι.Ε.Δ., Αθήνα.

- 12 Μαρτίου 2019: ανακοίνωση «"They shall not perish!" The Greek Refugee Crisis of 1922 & the International Humanitarian Campaigns», Institut für Byzantinistik und Neogräzistik der Universität Wien, Βιέννη.
 - 18 Ιουλίου 2019: σεμινάριο «Constantinople and Greater Greece: The Politicization of the Ottoman Greeks, 1908-1922», Princeton Summer Institute 2019, Princeton Athens Center, Αθήνα.
 - 7-10 Νοεμβρίου 2019: ανακοίνωση «Save the Children! The Greek Refugee Crisis of 1922 and International Humanitarian Campaigns», Διεθνές Συμπόσιο «The 26th biennial Symposium of the Modern Greek Studies Association», California State University, Σακραμέντο.
- Δημοσιεύσεις
- Maria Christina Chatziioannou – Dimitris Kamouzis, «From a Multiethnic Empire to Two National States: The Economic Activities of the Greek Orthodox Population of Istanbul, ca. 1870-1939», Darja Reuschke – Monika Salzbrunn – Korinna Schönhärl (επιμ.), *The Economies of Urban Diversity: The Ruhr Area and Istanbul*, Νέα Υόρκη, Palgrave Macmillan, 2013, σσ. 117-143.
 - «Incorporating the Ecumenical Patriarchate into Modern Turkey: The Legacy of the 1924 Patriarchal Election», Vally Lytra (επιμ.), *When Greeks and Turks meet: Interdisciplinary Perspectives on the Relationship Since 1923*, Λονδίνο, Publications of the Centre for Hellenic Studies, King's College London-Ashgate, 2014, σσ. 227-249.
 - «Η γυναικεία εκπαίδευση και ο γλωσσικός εξελληνισμός των τουρκόφωνων Ρωμιών της Μικράς Ασίας: Το Ομήρειο Παρθεναγωγείο Σμύρνης (1881-1922)», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 19 (2015), σσ. 115-134.
 - «Αρχεία εκτός Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Ανθέμιον: Τα ψηφιοποιημένα αρχεία των Ρωμιών της Πόλης», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 19 (2015), σσ. 383-397.
 - «Το τραύμα του ξεριζωμού: Η Μικρά Ασία, το 1922 και η προσφυγία στις τέχνες και στα γράμματα», *Lifo, Ιστορία μιας Πόλης, Μέρος Τρίτο* 498 (2016), σσ. 66-73.

- «Kollektif Temsil, Hafıza ve Mübadil Kimliği: 1923 'ten Sonra Küçük Asyalı Rumlar», Bilge Gönül – Hakan Uzbek – Sefer Güvenç – Süleyman Mazlum – Tutku Vardağlı (επιμ.), *90. Yılında Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi: Yeni Yaklaşımlar, Yeni Bulgular*, Κωνσταντινούπολη, Lozan Mübadilleri Vakfı Yayınları, 2016, σσ. 49-57.
- «Out of Harm's Way? Structural Violence and the Greek Orthodox Community of Istanbul during World War I», *Journal of the Ottoman and Turkish Studies Association* 4,1 (2017), σσ. 189-211.

– Ερευνητικά ταξίδια

- 2-8 Σεπτεμβρίου 2014: ερευνητικό ταξίδι στη Μεγάλη Βρετανία. Έρευνα στα ακόλουθα αρχεία:
National Archives (Λονδίνο)
Parliamentary Archives (Λονδίνο)
Cadbury Research Library: Special Collections, University of Birmingham (Μπέρμινγκχαμ)
- 14-21 Φεβρουαρίου 2016: ερευνητικό ταξίδι στις Ηνωμένες Πολιτείες. Έρευνα στα ακόλουθα αρχεία:
Near East Relief Committee Records, 1904-1950 - The Burke Library, Union Theological Seminary, Columbia University (Νέα Υόρκη)
NYC Department of Records - Municipal Archives (Νέα Υόρκη)
NYC National Archives (Νέα Υόρκη)
- 17-23 Ιουνίου 2019: Ερευνητικό ταξίδι στη Μεγάλη Βρετανία. Έρευνα στα National Archives (Λονδίνο), για τον εντοπισμό αρχειακού υλικού σχετικού με τις επιπτώσεις της Ελληνικής Επανάστασης στον Μικρασιατικό Ελληνισμό

Επίσης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων επόπτευσε την πρακτική άσκηση των φοιτητριών του Τμήματος Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών Μαρίας Ζήσου (Μάρτιος-Ιούνιος 2013) και Δόμνας Μούτα (Απρίλιος 2014).

Το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ιδρυμένο από ένα ζεύγος οραματιστών του ελληνισμού, αποτελεί τον επιστημονικό φορέα της χώρας που έχει ως αποκλειστική αποστολή του την προαγωγή της γνώσης του Μικρασιατικού ελληνισμού. Έργο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών θεωρούμε ότι είναι η άρθρωση ελληνικού επιστημονικού λόγου για την Μικρά Ασία και τις ιστορικές τύχες των Μικρασιατών Ελλήνων κατά τους νέους ιδίως χρόνους στο ενδεδειγμένο επίπεδο που απαιτούν οι κανόνες της επιστήμης. Στις σελίδες αυτού του απολογισμού καταγράφεται σε αδρές γραμμές πως εξακολουθεί να επιτελείται αυτή η αποστολή εν μέσω των δυσμενών συγκυριών της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, με την αβεβαιότητα του προσπορισμού των αναγκαίων μέσων και με την παρεπόμενη απίσχναση των ανθρωπίνων δυνάμεων που είναι ταγμένες στην υπηρεσία αυτής της αποστολής. Καθώς προσεγγίζουμε την εκατονταετηρίδα του 1922, για την οποία το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών προετοιμάζεται όπως επιβάλλεται από την αποστολή του, ελπίζουμε ότι η ελληνική πολιτεία και η ελληνική κοινωνία, ιδίως ο Μικρασιατικός κόσμος της χώρας, θα συναισθανθούν και θα αναλάβουν το μερίδιο ευθύνης που τους αναλογεί.

ΠΑΣΧΑΛΗΣ Μ. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗΣ – ΣΤΑΥΡΟΣ Θ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ 2013-2019

Οι ποικίλες δραστηριότητες του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου (ΜΛΑ) κατά την εξαετία 2013-2018 αναφέρονται πιο κάτω, χωρισμένες σε κατηγορίες.

1. ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ

- 300 τραγούδια από τη θόρεια Εύβοια, από ηχογραφήσεις που πραγματοποιήθηκαν τον Αύγουστο του 1962 από κλιμάκιο του ΜΛΑ και τον Δημήτρη Σέττα της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών.
- 70 τραγούδια από τη Σκόπελο ηχογραφημένα για το ΜΛΑ το 1967.
- 68 τραγούδια από τα Μέγαρα γραμμοφωνημένα το 1930 από την ιδρύτρια του ΜΛΑ, Μέλπω Μερλιέ και, στα τέλη της δεκαετίας του 1960, από τον Τεντ Πετρίδη.
- 63 τραγούδια, κυρίως από τον νομό Αττικής, ηχογραφημένα από τον Τεντ Πετρίδη στα τέλη της δεκαετίας του 1960 (μέρος του αρχείου του Τεντ Πετρίδη που δωρήθηκε στο ΜΛΑ από τους κληρονόμους του, στις 7 Ιουλίου 1993).
- 104 τραγούδια της Αργολιδοκορινθίας που προσφέρθηκαν στο ΜΛΑ, το 2015, από τον ιερέα Γεώργιο Γιωργά, πρεσβύτερο του κεντρικού ναού του χωριού Λίμνες της Αργολίδας.
- 83 τραγούδια της Κυνουρίας που ηχογραφήθηκαν και προσφέρθηκαν στο ΜΛΑ το 1988 από τον Θ. Παπαζαρή, και άλλα 17, από την ίδια περιοχή, που μας προσφέρθηκαν από την Μηλιώ Κουνιά (βλ. CD 2046).
- 46 Εκκλησιαστικοί ύμνοι από ναούς της Ανατολικής Θεσσαλίας που ηχογραφήθηκαν και προσφέρθηκαν στο ΜΛΑ το 2017 από τον Κωστή Δρυγιανάκη.
- 22 τραγούδια από τη Μάκρη και το Λιβίσι που ηχογραφήθηκαν το 2017 και προσφέρθηκαν στο ΜΛΑ από την Δέσποινα Δαμιανού (βλ. CD 2052).

- 9 τραγούδια της Σύλλης που ηχογραφήθηκαν μεταξύ 1960 – 2000 και προσφέρθηκαν στο ΜΛΑ, το 2018, από τον Τάκη Σαλκιτζόγλου (βλ. CD 2049).
- 17 τραγούδια της Καστοριάς που ηχογραφήθηκαν από το ΜΛΑ το 1930 και 1965.
- 50 τραγούδια από τα Νέα Παλάτια του Ωρωπού (παράδοση Προκοννήσου, νησί στη θάλασσα του Μαρμαρά) που ηχογραφήθηκαν στη δεκαετία του 1990 και προσφέρθηκαν στο ΜΛΑ, το 2018, από τον Θεόδωρο Κοντάρα.

2. ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΤΟ ΠΕΝΤΑΓΡΑΜΜΟ

Οι ήχοι πρώτος, δεύτερος και τρίτος από το *Αναστασιματάριο* που εξέδωσε ο Πέτρος Εφέσιος στο Βουκουρέστι, το 1820.

3. ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ

Τσέρια Μάνης (3.3.2013)

Κεραμίδι Πηλίου και Τύρναβος (16-17.10.2013)

Αγιά Πάργας (30-31.10.2013)

Άνδρος (16-17.11.2013)

Ελιά Λακωνικής Μάνης (30.4.2013)

Μεγανήσι Λευκάδας (30.7.2013)

Αυλώνα Τριφυλλίας (28.11.2013)

Βόρεια Εύβοια (10-12.5.2014)

4. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- *Μ. Φ. Δραγούμη: Μελωδίες από τη Β. Εύβοια*

Τόμος 1 (2015)

Τόμος 2 (2018)

με αντιγραφή κειμένων από την Κατερίνα Γεωργιάδου και αντιγραφή μουσικής και επιμέλεια έκδοσης από τον Θανάση Μωραΐτη.

- *Κατακαημένη Σκόπελε...* CD που επισυνάπτεται σε βιβλίο με εισαγωγικά κείμενα του υπευθύνου του ΜΛΑ, του Κωστή Δρυγιανάκη και του Χρήστου Καλαντζή (Εκδοτική Δημητριάδος, Βόλος 2016). Το CD περιλαμβάνει 40 τραγούδια που ηχογραφήθηκαν για λογαριασμό του ΜΛΑ τον Σεπτέμβριο του 1967. Η παρουσίαση του δίσκου έγινε στις 2 Απριλίου του 2017, στο Δημοτικό Ωδείο του Βόλου.

- *Μ. Φ. Δραγούμη: Δημοτικά τραγούδια από το προσφυγικό Χιονάτο του νομού Καστοριάς* (βλ. τόμο 43 του περιοδικού *Λαογραφία*, σσ. 121-161)

5. ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ανατυπώθηκαν: 1) το βιβλίο του Θανάση Μωραΐτη *Ανθολογία Αρβανίτικων Τραγουδιών*, και 2) το διπλό Δωδεκανησιακό CD μας «Και στην ροδιάς τ' αέρι».

6. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Ο υπεύθυνος του ΜΛΑ, Μάρκος Φ. Δραγούμης, μίλησε για θέματα που αφορούν την παραδοσιακή μουσική:

- στη Θεσσαλονίκη (ΑΠΘ) στις 23.4.2013
- στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στις 22.5.2013
- στην Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών στις 17.3.2014
- στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στις 17.5.2016
- στο Πνευματικό Κέντρο Λευκάδας στις 8.10.2016

7. ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Στις 24, 25, 26 Ιουνίου 2016 οι συνεργάτες του ΜΛΑ, Μ. Δραγούμης, Θ. Μωραΐτης και Λ. Εμπειρίκος, συμμετείχαν με ομιλίες στο Συνέδριο «Ο Ικαριώτικος χορός. Η μουσική και τα πανηγύρια της Ικαρίας», που οργανώθηκε στην Ικαρία (Άγιο Κήρυκο) με πρωτοβουλία του Θέμη Σπέη.

8. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Στις 29 Απριλίου 2017 η Λαογραφική Στέγη Κορίνθου επέδωσε στον Θανάση Μωραΐτη τιμητική πλακέτα για την προσφορά του στη μελέτη της παραδοσιακής μουσικής.

9. ΗΧΟΘΗΚΗ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στο διάστημα 2013-2018 η ηχοθήκη του ΜΛΑ εμπλουτίστηκε με 297 νέα CD και η βιβλιοθήκη του με 145 βιβλία.

10. ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ

Εν μέσω άλλων δραστηριοτήτων (μελέτες, εκδόσεις, αποστολές) το ανθρωπινό δυναμικό (Κατερίνα, Θανάσης) ασχολείται και με την ολοκλήρωση του ψηφιοποιημένου υλικού του ΜΛΑ. Έως τα τέλη του 2015 είχε δοθεί το

βάρος στα ανυπέρβλητα λάθη του πρώτου λογισμικού σχετικά με την ταυτοποίηση του ήχου και των πληροφοριών που αναγράφονται στις καρτέλες των μέσων αποθήκευσης συνολικά (ειδικά τωνμπομπινών) και των μεμονωμένων τραγουδιών.

Η συνεχής προσπάθεια για λύση στα ανυπέρβλητα λάθη του λογισμικού, μας ανάγκασε στην απόφαση δημιουργίας νέου λογισμικού, αφαιρώντας στοιχεία του παλιού τα οποία δεν χρειάζοντουσαν ή προσθέτοντας νέα δεδομένα απολύτως απαραίτητα. Κατόπιν αυτού το λογισμικό είναι αρκούντως λειτουργικό τόσο για τους διαχειριστές του ΜΛΑ όσο και για τους χρήστες του ίντερνετ.

Αμέσως με την εγκατάσταση του οριστικοποιημένου νέου λογισμικού (τέλη 2015) ξεκίνησε ο επανέλεγχος όλου του ψηφιοποιημένου υλικού.

Ολοκληρώθηκε ο έλεγχος όλων των δίσκων 78 στρ. (222 δίσκοι) του Αρχείου Μερλιέ καθώς και 215 LP (επί συνόλου 688). Είναι σε εξέλιξη η ολοκλήρωση των υπολοίπων LP καθώς και τωνμπομπινών [έχουν ολοκληρωθεί οιμπομπίνες του Τεντ Πετρίδη (Αττική), του Μάρκου Δραγούμη (Αίγινα και βόρεια Εύβοια) καθώς και κάποιες του Samuel Baud-Bovy (ηχογραφήσεις στην Κρήτη)].

Στο σύνολό τους έχουν ελεγχθεί 306 δίσκοι 45 στρ. του Αρχείου Μερλιέ (απομένει να προστεθούν στο μέλλον επί πλέον πληροφορίες στις καρτέλες).

Όσον αφορά στις περ. 1645 κασέτες, επειδή έχουν ψηφιοποιηθεί χωρίς tracks (η κάθε πλευρά είναι σε ενιαίο track), έχει γίνει σε αρκετές ο ξεχωρισμός σε tracks των ηχογραφήσεων που περιλαμβάνουν κατά τη διάρκεια όλης αυτής της περιόδου ανάλογα με τις ανάγκες του ΜΛΑ σχετικά με τη μελέτη κάποιων περιοχών ή των εκδόσεων του ΜΛΑ. Κάπως έτσι θα γίνεται με τις κασέτες, καθότι το περιεχόμενο πολλών εξ αυτών είτε είναι αντίγραφο δίσκων, CD κτλ. είτε το περιεχόμενό τους δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον.

11. ΔΩΡΕΕΣ

Στις 19 Μαΐου 2018 ο Μ.Φ. Δραγούμης δώρισε σημαντικό τμήμα του προσωπικού του αρχείου στο ΜΛΑ. Ο λεπτομερής πίνακας περιεχομένων δημοσιεύεται στον παρόντα τόμο, στο άρθρο «Μία νέα συλλογή χειρογράφων στο ΜΛΑ».

ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Έκθεση πεπραγμένων, 2011-2019

1. Ιδρυτικά - διοικητικά δέματα

Φέτος συμπληρώθηκαν σχεδόν δέκα χρόνια από τότε που έγιναν οι πρώτες ενέργειες για την ίδρυση ενός σωματείου με σκοπό την υλική και ηθική υποστήριξη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Στις 11 Ιανουαρίου 2011 ιδρύθηκε, από φίλους και ερευνητές του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, το μη κερδοσκοπικό σωματείο με την επωνυμία «Φίλοι τού Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών».

Από την ίδρυσή του και έως τις 31 Δεκεμβρίου 2012 το σωματείο διοικούσε Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή με πρόεδρο τον Γρηγόρη Χατζηλευθεριάδη. Οι πρώτες αρχαιρεσίες πραγματοποιήθηκαν στις 15 Ιανουαρίου 2013 και ανέδειξαν το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο συμμετείχαν οι Αιμιλία Θεμοπούλου (πρόεδρος), Κώστας Σταματόπουλος (αντιπρόεδρος), Νίκος Νικολαΐδης (γεν. γραμματέας), Σάββας Τσιλένης (ταμίας), Αλεξάνδρα Τηλιγάδα, Μαρία Καΐρη και Γρηγόρης Χατζηλευθεριάδης (μέλη). Έκτοτε εκλέχτηκαν δύο διοικητικά συμβούλια, στα οποία δήτευσαν άτομα με μεγάλη προσφορά στο σωματείο, όπως η Βάσω Παπαδοπούλου, η οποία υπήρξε πρόεδρος τα έτη 2016-2018, η Ευτυχία Θεοδωρακοπούλου, ο Ιωάννης Κυριακαντωνάκης, η Ειρήνη Κακουλίδου και η Μάτα Κουλουρίδη. Στην Εξελεγκτική Επιτροπή συμμετείχαν οι Σταύρος Ανεστίδης, Βαρβάρα Ψυχούλα-Κοντογιάννη, Δημήτρης Πολίτης, και Παναγιώτης Σαλκιτζόγλου.

Οι εκδηλώσεις των Φίλων κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας του σωματείου (2013-2015) υπήρξαν περιορισμένες. Από το 2016 και μετά το σωματείο άρχισε να διοργανώνει πολλές και συστηματικές εκδηλώσεις. Εγκαινιάστηκε ο δεσμός της κοπής της πίτας των Φίλων που έκτοτε συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό μελών και υποστηρικτών του Σωματείου καθώς και ο εξαιρετικά επιτυχημένος κύκλος περιηγήσεων σε προσφυγικούς συνοικισμούς της Αθήνας και του Πειραιά. Οι περιηγήσεις αυτές αποτελούν αφορμή γνωριμίας με την αρχιτεκτονική κληρονομιά και την ιστορία της πόλης μας και δίνουν κίνητρο

εγγραφής σε πολλά νέα μέλη. Πέρα από τις άλλες εκδηλώσεις του, όπως διαλέξεις, επισκέψεις σε μουσεία, προβολές ταινιών ντοκυμαντέρ κ.λπ. το σωματείο από το ξεκίνημά του διοργανώνει σχεδόν κάθε καλοκαίρι συναυλία στον κήπο του νεοκλασικού κτιρίου όπου στεγάζεται το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στην οδό Κυδαθηναίων. Εκεί, ανάμεσα στις λεμονιές και τα γιασεμιά οι Φίλοι απολαμβάνουν μουσική και τραγούδια από τη Μικρά Ασία και την Κωνσταντινούπολη.

Το 2019 εκλέγεται νέο Διοικητικό Συμβούλιο με την εξής σύνθεση: Νίκος Νικολαΐδης (πρόεδρος), Σοφία Ευστράτογλου (αντιπρόεδρος), Άσπα Αρώνη-Κότσαλη (γενική γραμματέας), Ευαγγελία Χαλδαιάκη (ταμίας), μέλη Eveline Durie και Μαρία Βεϊνόγλου. Ακολουθώντας τον σχεδιασμό των προηγούμενων ετών και ενθαρρυμένο από την προσέλευση νέων μελών, το νέο Διοικητικό Συμβούλιο οργάνωσε και πάλι κύκλους διαλέξεων, επισκέψεων σε εκθέσεις, ξεναγήσεων κλπ. Τα έσοδα από τις εκδηλώσεις και τις συνδρομές των μελών, οι οποίες είχαν πλέον αυξηθεί σημαντικά, επέτρεψαν στο νέο συμβούλιο να πραγματοποιήσει την πρώτη ουσιαστική αρωγή του προς το Κέντρο. Έτσι, οι Φίλοι χρηματοδότησαν εξολοκλήρου την κατασκευή γυάλινων ντουλαπιών με σκοπό την κάλυψη των βιβλιοστασιών της τουρκικής βιβλιοθήκης του Κέντρου.

Τέλος, μετά τις έκτακτες αρχαιρεσίες του 2020, το Διοικητικό Συμβούλιο καλωσόρισε ως νέο μέλος την Καλλιόπη Αμυγδάλου καθώς και τα δύο αναπληρωματικά μέλη, Μαίρη Κωνσταντουδάκη και Άρτεμις Παπαθεοδώρου.

2. Εκδηλώσεις

Περίπατοι σε προσφυγικούς συνοικισμούς

- 26 Μαρτίου 2017: περίπατος στην προσφυγική συνοικία του Δουργουτίου (Νέος Κόσμος). Η περιήγηση ξεκίνησε από την Αρμενική-Καθολική Εκκλησία του Αγίου Γρηγορίου του Φωτιστού. Στη συνέχεια οι Φίλοι επισκέφθηκαν τις πρώτες πολυκατοικίες που κατασκευάστηκαν μεταξύ των ετών 1934 και 1936 από τους αρχιτέκτονες Δημήτρη Κυριακό και Κίμωνα Λάσκαρη, ακολουθώντας τις αρχές του κινήματος του Bauhaus.
- 15 Οκτωβρίου 2017: περίπατος στη Νέα Φιλαδέλφεια σε συνεργασία με την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για την προστασία της φυσικής

και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ΜΟnuMENTA. Η αρχαιολόγος Ειρήνη Γρατσία και ο ιστορικός Δημήτρης Καμούζης μας ξενάγησαν στην προσφυγική και βιομηχανική κληρονομιά της περιοχής. Η περιήγηση τελείωσε με επίσκεψη στο Μουσείο Μικρασιατικού Ελληνισμού «Φιλώ Χαϊδεμένου».

- 19 Μαΐου 2018: περίπατος στη Νέα Σμύρνη. Σε συνεργασία με τη ΜΟnuMENTA οι Φίλοι επισκέφθηκαν σημαντικά δημόσια κτίρια και χώρους της περιοχής όπως τον ναό της Αγίας Φωτεινής με το περίτεχνο ξυλόγλυπτο τέμπλο, την Εθνική Στέγη, το Πάρκο Μνήμης και την Εστία Νέας Σμύρνης, στις συλλογές της οποίας μας ξενάγησε η Θέμις Παπαδοπούλου.
- 13 Οκτωβρίου 2018: περιήγηση στα ίχνη της προσωρινής παραμονής των προσφύγων στο κέντρο της Αθήνας. Αφορμή του περιπάτου στάθηκε το βιβλίο της Αγγελικής Δαρλάση *Το αγόρι στο θεωρείο*. Επίκεντρο της ξενάγησης ο χώρος στην πλατεία Κοτζιά, όπου βρίσκονταν το Δημοτικό Θέατρο της Αθήνας όπου για 6 χρόνια στεγάστηκαν «προσωρινά» οικογένειες προσφύγων.
- 13 Οκτωβρίου 2019: περιήγηση στον προσφυγικό οικισμό των Άνω Πετραλώνων. Επίσκεψη στις προσφυγικές κατοικίες γνωστές ως «Πέτρινα της Φρειδεरिकής», την πολυκατοικία «Ασύρματος» της αρχιτέκτονος Έλλης Βασιλικιώτη, και τις ελάχιστες πλέον παράγκες που έχουν απομείνει εκεί όπου άλλοτε βρίσκονταν η «συνοικία το όνειρο».

Αθηναϊκοί περίπατοι

- 21 Δεκεμβρίου 2013: περιήγηση στα βήματα του λόρδου Βύρωνα. Με πρωτοβουλία του διευθυντή του Κέντρου, καθηγητή Πασχάλη Κιτρομηλίδη, το σωματείο πραγματοποίησε την πρώτη του περιήγηση. Ακολουθώντας τα βήματα του Λόρδου Βύρωνα οι Φίλοι ξεκίνησαν από την Μονή Καπουκκίνων για να φθάσουν μέχρι την οικία της Τερέζας Μακρή, της περίφημης «κόρης των Αθηνών».
- 21 Απριλίου 2016: περίπατος στην οθωμανική Αθήνα. Οι Φίλοι περιηγήθηκαν σε μνημεία της οθωμανικής περιόδου, όπως τζαμιά, χαμάμ και αρχοντικά ακολουθώντας τα βήματα ευρωπαίων περιηγητών του 18ου και 19ου αιώνα.
- 17 Δεκεμβρίου 2016: [ερίπατος στην Αθήνα του Όθωνα. Με αφορμή

το νεοκλασικό κτίριο όπου στεγάζεται το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών οι Φίλοι περιηγήθηκαν σε οικίες της οδωνικής περιόδου στην περιοχή της Πλάκας.

- 11 Μαρτίου 2018: ξενάγηση στο Α΄ Νεκροταφείο. Οι Φίλοι περιηγήθηκαν τόσο στο κεντρικό τμήμα του νεκροταφείου όσο και στο εβραϊκό και προτεσταντικό τμήμα. Κατά την περιήγησή μας σταματήσαμε στα μνήματα του Κωστή Παλαμά, του Γιώργου και της Μαρώς Σεφέρη και φυσικά της Μέλπως και του Octave Merlier.
- 30 Μαρτίου 2019: περιήγηση στο έργο του Φώτη Κόντογλου και των μαθητών του. Επίσκεψη στον Άγιο Νικόλαο Αχαρνών με τον υποβλητικό Παντοκράτορα, στην Αγία Τριάδα των Ελληνόρουθμων Καθολικών αγιογραφημένη από τον Ράλλη Κοψίδη και στο αγιογραφημένο από τον Κόντογλου ναΐδριο του Αγίου Ανδρέα, που κάποτε ανήκε στη Μονή Αγίας Φιλοθέης. Συνοδοιπόρος μας ο εγγονός του Κόντογλου, Φώτης Μαρτίνος.

Λογοτεχνικοί περίπατοι

- 27 Φεβρουαρίου 2016: περίπατος στα βήματα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη με αφορμή το αρχείο Παπαδιαμάντη του Κέντρου. Οι Φίλοι επισκέφθηκαν την εκκλησία του Αγίου Ελισσαίου όπου έφηναν οι Παπαδιαμάντης και Μωραϊτίνης, ενώ μπροστά από τον παλιό μενδρεσέ η φιλόλογος Μαρία Σπυροπούλου-Θεοδωρίδου διάβασε απόσπασμα από τον «Ξεπεσμένο Δερβίση».
- 13 Απριλίου 2019: περιήγηση στα βήματα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη στη γειτονιά του Ψυρρή, στα μέρη που έζησε και σύχναζε ο κοσμοκαλόγερος των ελληνικών γραμμάτων. Στο κελί της εκκλησίας των Αγίων Αναργύρων το οποίο μοιραζόταν με τον μοναχό Νήφωνα, στη μπακαλοταβέρνα του Καχριμάνη, στην οδό Αριστοφάνους όπου έζησε επί σειρά ετών, στο Βαρβάκειο Λύκειο όπου φοίτησε.

Επισκέψεις σε εκθέσεις και μουσεία

- 5 Απριλίου 2015: ξενάγηση στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης από τη δρ Άννα Μπαλλιάν.
- 24 Απριλίου 2016: ξενάγηση στην έκθεση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου «Ένα όνειρο ανάμεσα σε υπέροχα ερείπια: περίπατος στην Αθήνα των περιηγητών, 17ος-19ος αιώνας».

- 11 Φεβρουαρίου 2017: ξενάγηση στην οικία της λαογράφου Αγγελικής Χατζημηγάλη (Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης του Δήμου Αθηναίων) από τη λαογράφο Σταυρούλα Πισιμίσση.
- 22 Νοεμβρίου 2018: ξενάγηση στην έκθεση «Εστίες Ελλήνων πριν και μετά το 1922, απώλεια και αποκατάσταση» που διοργάνωσαν το Κέντρο και το Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τραπέζης. Για τα εκθέματα μίλησε ο Δημήτρης Καμούζης. Για τον αρχιτέκτονα του κτιρίου, Νικόλαο Ζουμπουλίδη, μίλησε ο Νίκος Νικολαΐδης, ενώ για τον αρχιτέκτονα της δημοσιονομικής πολιτικής του Μεσοπολέμου, Αλέξανδρο Διομήδη, μίλησε η Μαρία Βεινόγλου.
- 1η Δεκεμβρίου 2018: ξενάγηση στα κειμήλια των προσφύγων του Μουσείου Μπενάκη από την δρ Άννα Μπαλλιάν. Η δρ Μπαλλιάν μίλησε μεταξύ άλλων για τα έργα της Δεσποινέτας, της διασημότερης κεντήστρας της Πόλης του 17ου αιώνα, για άμφια καμωμένα από οθωμανικά υφαντά, για εκκλησιαστικά σκεύη και εικόνες από τη Θράκη, τον Πόντο και την Καππαδοκία.

Διαλέξεις

- 12 Μαρτίου 2012: διάλεξη της επίτιμης διευθύντριας τού Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου δρ Ευγενίας Χαλκιά με θέμα τη συλλογή των μικρασιατικών κειμηλίων πού φιλοξενείται στο μουσείο αυτό.
- 19 Δεκεμβρίου 2012: διάλεξη της ομότιμης καθηγήτριας τού Πανεπιστημίου Αθηνών Μαρίας Παναγιωτίδη με τίτλο «Τέχνη και κοινωνία στην Καππαδοκία. Η μαρτυρία των τοιχογραφιών».
- 27 Ιανουαρίου 2018: διάλεξη από τη φιλόλογο Μαρία Σπυροπούλου-Θεοδωρίδου με θέμα τη σχέση του Octave Merlier με το έργο του Αλ. Παπαδιαμάντη. Η ομιλήτρια παρουσίασε φωτογραφίες του Merlier από τις επισκέψεις του στη Σκιάδο, οι οποίες φυλάσσονται στο Αρχείο Παπαδιαμάντη του Κέντρου.
- 9 Μαΐου 2018: διάλεξη της αρχαιολόγου-εκπαιδευτικού Άσπας Αρώνη-Κότσαλη με θέμα τη ζωή και το έργο του Μοσχονήσιου ζωγράφου και αγιογράφου Γρηγόρη Παπαμαλή (1871-1942) ο οποίος έζησε και εργάστηκε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στο νησί της Λήμνου.
- 5 Ιουλίου 2018: διάλεξη της Ναταλί Ζερβού, επίκουρης καθηγήτριας στο Πανεπιστήμιο του Wisconsin με θέμα «Χορογραφώντας την ελλη-

νική ταυτότητα στον 20ό αιώνα». Η ομιλήτρια εστίασε στο έργο Ελληνίδων χορογράφων, όπως της Ραλλούς Μάνου και της Δώρας Στράτου, οι οποίες με το έργο τους επιδίωξαν τη γεφύρωση του μοντέρνου με το αρχαίο ή το λαϊκό-παραδοσιακό.

Παρουσιάσεις βιβλίων

- 22 Ιανουαρίου 2014: παρουσίαση του βιβλίου *Γλυκό κυδώνι* του Αλέξανδρου Κεφαλά.
- 26 Φεβρουαρίου 2016: παρουσίαση βιβλίου *Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη μαγευτικές αφηγήσεις* της Μαρίας Σπυροπούλου-Θεοδωρίδου.
- 7 Απριλίου 2017: παρουσίαση του βιβλίου *Η εκκλησιαστική μουσική της Σμύρνης, 1800-1922* του Νίκου Ανδρικού. Μετά την παρουσίαση, χορός ψαλτών από το «Σχολείον Ψαλτικής» απέδωσε έργα εκκλησιαστικής μουσικής Σμυρναίων συνθετών.
- 8 Δεκεμβρίου 2017: παρουσίαση του βιβλίου *Αϊθαλί* του Solourp (Αντώνη Νικολόπουλου, ενός graphic novel με εκπληκτικά σχέδια τα οποία συνοδεύουν κείμενα των Ηλία Βενέζη και Φώτη Κόντογλου.

Προβολές ντοκυμαντέρ

- 1η Απριλίου 2013: προβολή του ντοκυμαντέρ «25ος Μεσημβρινός». Μίας ταινίας για την Ίμβρο του χθες και του σήμερα, σε σκηνοθεσία Χρύσας Τσελέπη και Τάνιας Χατζηγεωργίου.
- 11 Φεβρουαρίου 2015: προβολή του ντοκυμαντέρ της İlkey Yıldız «87 Dakika - 87 λεπτά» με θέμα έναν ποδοσφαιρικό αγώνα της ελληνικής ομάδας «Λαίλαπας» με την τουρκική «Καρσίγιακα» που ξεκίνησε στις 7 Δεκεμβρίου 1930 και διήρκησε τρία μόλις λεπτά.
- 27 Νοεμβρίου 2019: προβολή του ντοκυμαντέρ «Τα Σύνορα της Ελλάδας - Τα Νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου» σε σκηνοθεσία Κατερίνας Ευαγγελάκου και σενάριο Λένας Διθάνη. Η ταινία παρουσιάζει το χρονικό της ένταξης των νησιών του Βορειοανατολικού Αιγαίου στο ελληνικό κράτος και τους άρρηκτους δεσμούς τους με τα μικρασιατικά παράλια.

Μουσικές εκδηλώσεις

- 18 Ιουνίου 2013: μουσική εκδήλωση της ομάδας «Μουσικό Σύνολο».
- 31 Ιουλίου 2014: συναυλία «Ήχοι της Μικράς Ασίας» της ομάδας «Μουσικό Σύνολο».
- 8 Μαΐου 2015: συναυλία οθωμανικής μουσικής της ομάδας «Μουσικό Σύνολο».
- 17 Ιουνίου 2016: συναυλία της ορχήστρας «Φοίβος Ανωγειανάκης», με τραγούδια από τη Μικρά Ασία και την Πόλη.
- 26 Ιουνίου 2017: συναυλία οθωμανικής μουσικής των Τούρκων μουσικών Cengiz Onural και Kağan Ulaş.
- 24 Ιουνίου 2019: συναυλία με την ορχήστρα και τη χορωδία του Κέντρου Ελληνικής Μουσικής «Φοίβος Ανωγειανάκης» με τραγούδια από την Κωνσταντινούπολη και τη Μικρά Ασία.

ΑΣΠΑ ΑΡΩΝΗ-ΚΟΤΣΑΛΗ - ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

